

Hlásky a písmená a, A, á, Á

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 32 – 35

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 26 – 29

Pojmy:

hláska a písmeno A, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **A**;
- ✓ identifikovať hlásky **a**, **á** v slove;
- ✓ určiť pozíciu hlások **a** alebo **á** v slove;
- ✓ čítať písmeno **a** ako spojku;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu

Vyvodenie hlásky a písmen a, A

V nácvičnom období sa žiaci učia nové hlásky a písmená, ale opakujú si aj fonemické uvedomovanie hlások, ktoré sa naučili v prípravnom období. K známemu tvaru (veľké tlačené písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i tlačené tvary nového písmena. Žiakom vysvetlíme, že písmená im už nebude predstavovať včielka, ale vždy nejaký obrázok, ktorého pomenovanie sa začína novou hláskou.

Pri písmene **A** je nápovedným obrázkom *auto*. Žiaci zopakujú slovo *auto* viackrát po sebe a určia prvú hlásku slova. Hlásku **a** ako prvú hlásku slova žiaci vedia určiť z prípravného obdobia. Ak sú v triede žiaci, ktorí ešte stále nedokážu určiť prvú hlásku slova, odporúčame častejšie zaradiť na vyučovanie didaktické hry a rozširujúce úlohy na zlepšenie tejto spôsobilosti.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **A** (malé tlačené a, veľké tlačené a, malé písané a, veľké písané a), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar. Veľký tvar písmena **A** môžu žiaci využiť na nácvik písania tlačенého tvaru písmena, píšú rôznymi farbami.

K písmenu **A** je motivačná báseň o aute. Viaže sa na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu na dvojstrane 32 – 33. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonemického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Odporúčame, aby motivačnú báseň čítal učiteľ, nie žiak, ktorý vie čítať (ak je taký v triede). Učiteľ pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta (výhodné je premietnuť báseň z MMD na tabuľu). Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zväžení učiteľa, či ju zaradiť

do vyučovania v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť. Prednes básne môžu stvárniť pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 32, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku **a** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **a** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Prácu s úvodnou ilustráciou odporúčame začať riadeným rozhovorom o doprave. Žiaci povedia svoje skúsenosti s prechádzaním cez cestu, s pozorovaním cestnej premávky... Potom dáme žiakom čas na pozorovanie ilustrácie. V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame, aby sa žiaci zamerali na detaily a hľadanie častí ilustrácie, kde sú znázornené predmety a ľudia, v pomenovaní ktorých je hlásky **a**. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Žiaci by mali samostatne povedať 5 jednoduchých viet o ilustrácii. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať deťom a ich rodičom na ilustrácii. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov. Žiaci rozprávajú o tom, aké je dôležité bezpečne sa správať na ceste.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: *auto*, *semafor*, *kolobežka*. Odporúčame, aby ich žiaci pomenovali, povedali po slabikách a určili, či v počujú v každom slove hlásku **a**. Potom určia, na ktorom mieste v slove hlásku počujú (pozíciu hlásky v slove): na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Predpokladáme, že najťažšie sa bude žiakom určovať pozícia hlásky vnútri slova, preto je vhodné viackrát po sebe vysloviť slová rozdelené na slabiky. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Pri vysvetlení grafického znázornenia povieme žiakom, že prvý a posledný vyfarbený rámeček predstavuje prvé a posledné písmeno slova, stredná časť je širšia preto, lebo vnútri slova môže byť viac hlások, preto nevieme presne určiť, či je daná hlásky na druhom, treťom, prípadne ďalšom mieste v slove. Žiaci pomenujú obrázok slovom a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky **a** v tomto slove. Nevyfarbené predmety na ilustrácii môžu vyfarbiť.

Riešenie: V slove *auto* počujeme hlásku **a** na začiatku slova, hlásky je znázornená prvým rámečkom. V slove *semafor* počujeme hlásku **a** vnútri slova, hlásky je znázornená druhým rámečkom. V slove *kolobežka* počujeme hlásku **a** na konci slova, hlásky je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **a** na začiatku slova: *auto*, *autobus*, *Adam*, *mená detí v autobuse: Anka*, *Andrej*, *Alenka*, *Anton*;
- slová s hláskou **a** vnútri slova: *semafor*, *značka*, *potraviny*, *Adam*;
- slová s hláskou **a** na konci slova: *kolobežka*, *cesta*, *Zuzka*, *teta*, *križovatka*, *značka*, *dievča*, *Alenka*, *Anka*.

Strana 32, sluchová analýza slov

Žiak vie:

- ✓ určiť hlásku **a** ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;
- ✓ čítať písmeno **a** ako prvé písmeno slova.

Úloha nadväzuje na prácu s motivačnou ilustráciou. Žiaci spoločne pomenujú každý obrázok a povedia prvú hlásku slova. Žiaci vedia, že na zapísanie hlásky používajú písmeno. V prípravnom období sa už žiaci stretli so zápisom prvého písmena slova. Bolo však použité v tvare veľkého tlačeneho písmena. V tejto úlohe sa po prvýkrát stretnú so zápisom prvého písmena slova v tvare malého tlačeneho písmena.

Vysvetlíme im, že pri písaní celých slov sa najčastejšie používajú malé tvary písmen (tlačené alebo písané).

Pri čítaní odporúčame použiť formuláciu viet: *Na obrázku je auto. Na začiatku slova auto je napísané a*. Rozširujúcou aktivitou môže byť hovorenie ďalších slov, ktoré sa začínajú hláskou **a**, alebo pomenovanie ďalších písmen v slovách pod obrázkami, ktoré žiaci poznajú.

Strana 32, určovanie pozície hlásky a v slove

Žiak vie:

- ✓ určiť výskyt hlásky **a** v slove;
- ✓ určiť a vyznačiť pozíciu hlásky **a** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Úloha nadväzuje na prácu s motivačným obrázkom, v ktorej žiaci prvýkrát určovali pozíciu hlásky v slove. Odporúčame po pomenovaní obrázka povedať slovo ešte raz po slabikách, aby ľahšie určili pozíciu hlásky v slove. Do rámečkov pod obrázkami žiaci nevpisujú písmeno **a**, pozíciu hlásky vyznačia vyfarbením rámečka. Odporúčame spoločnú kontrolu riešenia úlohy. Rozširujúcou aktivitou môže byť tvorenie iných slov a určenie pozície hlásky v slove.

Riešenie: Ako vzor pre riešenia slúži obrázok s pomenovaním *aktovka* (hláska **a** na začiatku i na konci slova – prvý a posledný rámeček), *akvárium* (hláska **a** na začiatku slova – prvý rámeček), *semafor* (hláska **a** vnútri slova – prostredný rámeček), *kolobežka* (hláska **a** na konci slova – posledný rámeček), *macík* (hláska **a** vnútri slova – prostredný rámeček), *opica* (hláska **a** na konci slova – posledný rámeček).

Strana 32, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať všetky tvary písmena **A**.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť pomenovanie všetkých tvarov písmena **A** a orientácia v riadku (hľadanie daného tvaru písmena).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť i pocity pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Spôsob sebahodnotenia môže byť rôzny. Na začiatok odporúčame vyfarbovať dieliky ako body – čím lepšie sebahodnotenie, tým väčší počet vyfarbených dielikov včelieho plástu. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri určovaní pozície hlásky v slove.

Strana 33, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ určiť prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;
- ✓ čítať písmeno **A**.

Úloha nadväzuje na prácu s motivačným obrázkom. Na obrázkoch sú nakreslené deti, ktoré sedia v autobuse. Pri čítaní písmena **A** na začiatku mena vysvetlíme žiakom, že v menách ľudí je vždy prvé písmeno mena napísané veľkým písmenom. Rozširujúcou úlohou je *včielkina úloha*. Odporúčame, aby žiaci najskôr povedali mená svojich spolužiakov z triedy, ak majú mená s hláskou **a** na začiatku.

Strana 33, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ čítať **a** ako spojku v dvojici slov;
- ✓ tvoriť vety podľa zadania (s pomocou učiteľa).

Odporúčame použiť dvojice slov v dokončení vety zo zadania (*Po ulici kráča...*). Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie iných viet s použitím dvojíc obrázkov a spojky **a** alebo tvorenie iných dvojíc predmetov (osôb, zvierat...) vo vetách, napríklad: *Na lavici mám šlabikár a peračník*.

Strana 33, úloha HODINY

Žiak vie:

- ✓ rozlíšiť správny tvar písmena **A**.

Úloha je označená piktogramom *HODINY*, preto ju odporúčame riešiť so žiakmi, ktorí skončili svoju prácu skôr. Poskytuje priestor na diferencované vyučovanie.

V rámci rozširujúcej aktivity môžu žiaci určiť počet vyznačených tvarov.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

Strana 34, vyvodenie hlásky **á** a písmen **á**, **Á**

Hlásky **á** je prvou dlhou samohláskou, s ktorou sa žiaci oboznamujú. Učiteľ môže žiakom povedať hlásku **a** a hneď za ňou hlásku **á**. Následne sa ich spýta, čím sa od seba odlišujú hlásky, ktoré vyslovil. Tým upriami ich pozornosť na rozdielnu dĺžku samohlások a vyvodí hlásku **á**. Potom pokračuje grafickým rozlíšením písmen **a** – **á**, ktoré je v šlabikári znázornené pomocou obrázkov včielok s písmenami **a** a **á** na kartičkách. Učiteľ vyvodí grafickú podobu písmena **á**. Žiakom „predstaví“ – pomenuje všetky tvary písmena **Á** (malé tlačené **á**, veľké tlačené **á**, malé písané **á**, veľké písané **á**), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar. Upozorníme ich na rozdiel vo výslovnosti hlások **a** a **á**. Na precvičenie fonematického uvedomenia si novej hlásky odporúčame využiť didaktické hry.

Strana 34, určenie poslednej hlásky slova

Žiak vie:

- ✓ určiť poslednú hlásku slova znázorneného na obrázku;
- ✓ čítať všetky tvary písmena **Á**.

Fonematické rozlíšenie a vyvodenie dlhej hlásky **á** je pomocou poslednej hlásky v slovách znázornených na obrázkoch. Odporúčame, aby žiaci najskôr spoločne pomenovali obrázky a určili poslednú hlásku každého slova. Pri pomenovaní obrázkov odporúčame hlasom zvýrazniť poslednú hlásku slova, aby ju žiaci mohli identifikovať. Po vyvodení všetkých tvarov písmena **Á** žiaci čítajú posledné písmeno slova pod každým obrázkom. Upozorníme ich na rozlišovanie medzi výslovnosťou dlhej a krátkej hlásky **a**, **á**.

Strana 34, fonemické uvedomenie si hlások a, á

Žiak vie:

- ✓ určiť výskyt hlásky **a** alebo **á** v slovách znázornených na obrázkoch;
- ✓ rozlíšiť hlásku a písmeno.

Odporúčame obrázky pomenovať spoločne, aby sme mali istotu, že všetci žiaci pracujú s rovnakými slovami. Rozširujúcou aktivitou je určenie pozície hlásky **a** alebo **á** v slovách.

Riešenie: **a** – kniha, anjel, loďka; **á** – dáždnik, uterák, chrobák

Strana 34, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať všetky tvary písmen **A, Á**.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť pomenovanie všetkých tvarov písmen **A, Á** a orientácia v riadkoch (hľadanie daného tvaru písmena).

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri určovaní výskytu hlásky **a** alebo **á** v slovách.

Strana 35, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ určiť poslednú hlásku slova znázorneného na obrázku;
- ✓ písať písmená **a, á**.

Pred riešením úlohy odporúčame zopakovať so žiakmi určovanie poslednej hlásky slova na iných slovách, napríklad: *písanka, stolička, lavica, trieda, škola, dievčatá, kolesá, vtáčatá, mláďatá...*

Strana 35, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ rozlíšiť písmená **a, á**.

Vyfarbovanie obrázkov formou maľovanky doplnenej písmenami (neskôr slabikami a slovami) je dôležité nielen na precvičenie jemnej motoriky, ale najmä ako zmena činnosti na hodine a opakovanie čítania prostredníctvom hrovej činnosti.

Strana 35, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ čítať všetky tvary známych písmen.

Pri čítaní písmen v riadkoch neodporúčame, aby žiaci hovorili celé pomenovanie každého písmena. Žiaci by mali vyslovovať hlásky. Pomenovanie písmen použijú pri tvorení dvojíc písmen.

Strana 35, HODINY

Žiak vie:

- ✓ určiť počet slabík v slovách znázornených na obrázku.

Úloha je označená piktogramom *HODINY*, preto ju odporúčame riešiť so žiakmi, ktorí skončili svoju prácu skôr. Poskytuje priestor na diferencované vyučovanie. Odporúčame spoločne pomenovať

obrázky, aby žiaci pracovali s rovnakými slovami. Rozširujúcou aktivitou môže byť tvorenie viet s danými slovami.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

Didaktické hry

Bystré ušká

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si hlásky **a** (alebo **á**) v slove.

Postup: Učiteľ hovorí žiakom slová, najviac ich však musí byť s hláskou **a** (alebo **á**). Žiaci slová počúvajú a zdvihnú ruku iba pri slove, v ktorom počuli danú hlásku. Učiteľ pochváli žiakov, že majú *bystré ušká*.

Drep – ťap – skok

Cieľ hry: Precvičiť určovanie pozície hlásky **a** v slove.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo na drep. Učiteľ hovorí rôzne slová s hláskou **a**. Keď povie slovo, v ktorom je hláška **a** na začiatku slova, žiaci vyskočia. Keď povie slovo, v ktorom je hláška **a** vnútri slova, zatlieskajú. Keď učiteľ povie slovo, v ktorom je hláška **a** na konci slova, žiaci urobia drep.

Návrh na slová: aktovka, autobus, Andrej, zošit, ihla, kniha, pero, škola, nožnice, lavica, stolička, tabuľa, akvárium, Anička...

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou **a**.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Učiteľ povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí. Učiteľ povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo s hláskou a*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Tí žiaci, ktorí nevedia pohotovo vymyslieť slovo, majú viac pokusov, prípadne im pomôžu spolužiaci. Dôležité je, aby všetci mali pocit úspešnosti a radosť z hry.

Bystré očká

Cieľ hry: Precvičiť určovanie tvaru písmena **A** a vnímanie detailov.

Postup: Učiteľ povie: *Bystré očká má ten, kto nájde v triede niečo, čo sa podobá na tvar písmena veľké tlačene A*. Žiaci pozorujú predmety, nábytok, svetlá atď. v triede a pomenujú to, čo sa najviac podobá na tvar určeného písmena.

Písanie a, A, á, Á

Písanie, 2. zošit, strany 1 – 5

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 26 – 29

Pojmy:

malé písané a, veľké písané A, malé písané á, veľké písané Á

Ciele:

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;

- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava;
- ✓ precvičovať jemnú motoriku;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Charakteristika strán

Vnútornej strana obálky

V úvode vnútornej obálky sa nachádza krátka motivačná báseň, ktorú možno využiť pri gymnastickej rozcvičke rúk pred písaním. V písankách sú použité dva piktogramy, ktoré žiakom jednoduchým spôsobom naznačujú, aký písací prostriedok majú použiť. V ďalšej časti sú popísané štrukturálne prvky písanky. Učiteľ tak má možnosť hneď na začiatku práce s písankou oboznámiť sa so systémom práce s ňou a s jej jednotlivými časťami. V spodnej časti obálky je znázornená správna poloha písanky pri písaní praváka aj ľaváka.

Strana 1

Prvá strana Písania, zošit 2, kontinuálne nadväzuje na Písanie, zošit 1. Jednotlivé časti písmen, ktoré si žiaci osvojili v prípravnom období, sú umiestnené na ilustrácii. Práca s ňou umožňuje jednak zopakovať písanie jednotlivých tvarov a zároveň poskytuje námety na motiváciu žiakov i na prepojenie medzipredmetových vzťahov.

Od začiatku práce s písankami vedieme žiakov k sebakontrolu. Aj v tomto zošite sa nachádza v dolnej časti strany sebahodnotiaci prvok – 5 buniek včelieho plástu určených na vyfarbenie. Spôsob sebahodnotenia si môže učiteľ určiť sám. Jedným zo spôsobov je ten, že si každý žiak vyfarbí plásty podľa toho, ako sám hodnotí svoj celkový výkon (všetky vyfarbené plásty predstavujú najlepší osobný výkon). Ďalší spôsob je taký, že každý plást predstavuje hodnotenie iného kritéria práce na strane – hodnotenie čiastkových výkonov (napr. správny tvar písmena, dodržiavanie smeru písania, písanie bez gumovania, zachovanie medzier, plynulosť ...). Učiteľ si môže zvoliť kritériá, ktoré preferuje v svojej práci, taktiež farby, akými budú žiaci jednotlivé plásty vyfarbovať. Pri tomto spôsobe sebahodnotenia je však potrebné, aby učiteľ sebahodnotiaci proces riadil pokynmi. Tento spôsob je z tohto dôvodu časovo náročnejší.

Strana 2

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno malé písané **a**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena **a**.

Úvodná ilustrácia je zameraná na prípravu na samotný písací proces prvého písmena **a**. Predkreslené línie žiaci obťahujú farbičkami, čím si rozcvičujú ruku, uvoľňujú svaly a precvičujú si jemnú motoriku a grafomotoriku. Vyfarbenie alebo dokreslenie obrázka odporúčame až po dokončení celej strany ako úlohu v rámci časovej rezervy.

V písanke je využitá mnemotechnicko-skriptologická metóda – teda do každého obrázka, ktorého pomenovanie sa začína na preberanú hlásku, je zakomponovaný jeho tvar písmena, ktorým sa táto hlásku zapisuje. Výsledkom použitia mnemotechnicko-skriptologickej metódy by malo byť lepšie zapamätanie si tvaru písmena a vytvorenie asociácie medzi hláskou a písmenom.

Zväčšený tvar písmena umiestneného na obrázku slúži na zameranie pozornosti žiakov na tvar písmena a jeho zrkovú odlišnosť od pozadia. Predtým, ako ho žiaci začnú obťahovať farbičkami, je potrebné, aby učiteľ ukázal správny písací pohyb na tabuli. Žiaci si ho môžu precvičiť písaním prstom „do vzduchu“, na tabuli a neskôr v písanke či na papieri. Prvý riadok so zväčšenými tvarmi písmena žiaci píšu farbičkami podľa pokynov učiteľa (farbu farbičiek si zvolia sami alebo to určí učiteľ). Na

dvojstrane sa písanie nového písmena precvičuje najskôr v riadkoch s veľkými tvarmi, tie sa postupne zmenšujú. V ďalších riadkoch píšu žiaci ceruzkou, neskôr perom. Pred písaním je potrebné žiakom vysvetliť funkciu pomocných linajok. Pri samotnom nácviku dbáme na dodržiavanie správnej výšky písmen, ako aj na správne držanie ceruzky či pera. Dodržiavanie optimálnych rozstupov medzi písmenami žiakom uľahčujú naznačené body na mieste, kde sa začínajú písať písmená.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na dodržiavanie správneho sklonu písmena.

Strana 3

Žiak vie:

- ✓ písať správny tvar písmena **a**;
- ✓ písať správny tvar písmena **á**;
- ✓ rozlíšiť písané tvary malých písmen **a, á**.

Žiaci pokračujú v písaní malých písaných písmen **a, á**. Druh písacieho nástroja, t. j. pero alebo ceruzku žiaci používajú podľa pokynov učiteľa, napr. prvé dva riadky ceruzkou, ostatné riadky perom. Súčasťou strany je aj nácvik písania písmena **á**. Pred jeho písaním je dôležité vysvetliť žiakom spôsob písania dĺžňa (zhora nadol, mierny sklon, primeraná výška a dĺžka). V posledných dvoch riadkoch sa píšu striedavo písmena a, á. Žiakov je potrebné upozorniť aj na to, že dĺžeň pri písmene **á** píšu hneď po napísaní písmena.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame hodnotiť správne písanie dĺžňa v písmene **á**.

Strana 4

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané **A**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena **A**.

Pri obťahovaní tvarov úvodnej ilustrácie si žiaci rozcvičia ruku a pripraví sa na písanie. Niekoľkonásobným obťahovaním písmena umiestneného na obrázku si precvičia správnu postupnosť písania nového písmena. V postupne sa zmenšujúcich riadkoch si žiaci osvojujú písanie písmena **A**. Zväčšené predpísané tvary môžu písať farbičkami, zmenšené tvary ceruzkou. Žiaci pracujú samostatne, učiteľ dbá na správne držanie pastelky alebo ceruzky.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame sa zamerať na písanie správnej výšky písmena v riadku.

Strana 5

Žiak vie:

- ✓ písať správny tvar písmena **A**;
- ✓ písať správny tvar písmena **Á**;
- ✓ rozlíšiť písané tvary písmen **A, Á**.

Na tejto strane si žiaci precvičujú písanie písmen **A, Á**. Pred písaním písmena **Á** je potrebné žiakom pripomenúť spôsob písania dĺžňa (zhora nadol, mierny sklon, primeraná výška a dĺžka). V posledných troch riadkoch sa strieda písanie dlhých a krátkych, veľkých a malých tvarov písmen. Úloha preto rozvíja spôsobilosť žiakov rozlišovať jednotlivé tvary a tiež ich pozornosť a sústredenie.

Sebahodnotenie

Po skončení práce na strane odporúčame sebahodnotiaci proces zamerať po skončení práce na strane na správne striedanie písmen v poslednom riadku. Žiaci sa pri ňom riadia inštrukciami učiteľa.

Hláska a písmená m, M

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 36 – 40

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 30 – 34

Pojmy:

hláska m a písmeno M, tlačný a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok; slabika, slovo, veta

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **M**;
- ✓ identifikovať hlásku **m** v slovách;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **m** v slove;
- ✓ identifikovať slabiku **ma** ako prvú slabiku slova;
- ✓ spojiť hlásky do slabiky;
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen;
- ✓ čítať slovo s jednou slabikou;
- ✓ čítať slovo s dvomi slabikami;
- ✓ čítať vetu;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu

Vyvedenie hlásky m a písmen m, M

V nácvičnom období sa žiaci učia nové hlásky a písmená, ale aj opakujú fonemické uvedomovanie si hlások, ktoré sa naučili v prípravnom období. K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačné bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i tlačné tvary nového písmena. Pri písmene **M** je nápovedným obrázkom *motýľ*. Žiaci zopakujú slovo *motýľ* viackrát po sebe a určia prvú hlásku slova. Hlásku **m** ako prvú hlásku slova žiaci vedia určiť z prípravného obdobia. Ak sú v triede žiaci, ktorí ešte stále nedokážu určiť prvú hlásku slova, odporúčame v rámci vyučovania častejšie zaradiť didaktické hry a rozširujúce úlohy na zlepšenie tejto spôsobilosti.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **M** (malé tlačné m, veľké tlačné M, malé písané m, veľké písané M), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačný alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Pri písmene **M** je motivačná báseň o motýľovi. Viaže sa na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu na dvojstrane 36 – 37. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonemického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Odporúčame, aby motivačnú báseň čítal učiteľ, nie žiak, ktorý vie čítať (ak je taký v triede). Učiteľ pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená

bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zvážení učiteľa, či ju zaradí na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť. Prednes básne môžu stvárniť pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 36, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku **m** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **m** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom o spoločnom čase strávenom s rodinou. Žiaci povedia, či chodievajú s rodičmi na vychádzky, výlety... Potom dáme žiakom čas na pozorovanie ilustrácie. V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame, aby sa žiaci zamerali na detaily a hľadanie častí ilustrácie, kde sú znázornené predmety a ľudia, v pomenovaní ktorých je hláska **m**. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Žiaci by mali samostatne povedať 5 jednoduchých viet o ilustrácii. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať deťom a ich rodičom na ilustrácii. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: *motýľ*, *slimák* a *strom*. Odporúčame, aby ich žiaci pomenovali, povedali po slabikách a určili, či v počujú v každom slove hlásku **m**. Potom určia, na ktorom mieste v slove hlásku počujú (pozíciu hlásky v slove): na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Predpokladáme, že najťažšie sa bude žiakom určovať pozícia hlásky vnútri slova, preto je vhodné viackrát po sebe vysloviť slová rozdelené na slabiky. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Pri vysvetlení grafického znázornenia povieme žiakom, že prvý a posledný vyfarbený rámeček predstavuje prvé a posledné písmeno slova, stredná časť je širšia preto, lebo vnútri slova môže byť viac hlások, preto nevieme presne určiť, či je daná hláska na druhom, treťom, prípadne ďalšom mieste v slove. Žiaci povedia slovo znázornené na obrázku a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky **m** v slove. Môžu na ilustrácii vyfarbiť nevyfarbené predmety.

Riešenie: V slove *motýľ* počujeme hlásku **m** na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. V slove *slimák* počujeme hlásku **m** vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *strom* počujeme hlásku **m** na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **m** na začiatku slova: *motýľ*, *maliny*, *mak*, *mravec*, *mravenisko*, *mačiatko*, *mama*;
- slová s hláskou **m** vnútri slova: *slimák*, *stromy*;
- slová s hláskou **m** na konci slova: *strom*, *Adam*.

Strana 36, sluchová analýza slov a určenie pozície novej hlásky v slove

Žiak vie:

- ✓ určiť pozíciu hlásky **m** v slovách znázornených na obrázkoch;
- ✓ vyznačiť pozíciu hlásky **m** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Úloha nadväzuje na prácu s motivačným obrázkom, v ktorej žiaci prvýkrát určovali pozíciu hlásky v slove. Odporúčame spoločne pomenovať obrázky, aby žiaci pracovali s tými istými slovami. Po pomenovaní obrázka povedia slovo ešte raz po slabikách. Do rámečkov pod obrázkami žiaci nevpisujú písmeno **m**, pozíciu hlásky vyznačia vyfarbením správneho rámečka. Odporúčame spoločnú kontrolu riešenia úlohy. Rozširujúcou aktivitou môže byť tvorenie iných slov a určenie pozície hlásky **m**.

Riešenie: mravec (hláska **m** na začiatku slova), mesiac (hláska **m** na začiatku slova), somárik (hláska **m** vnútri slova), dom (hláska **m** na konci slova). Ak niektorý zo žiakov zdôvodní, že to môže byť domček (hláska **m** vnútri slova), považujeme to tiež za správne riešenie.

Strana 36, fonematické uvedomenie si slabiky **ma** ako prvej slabiky slova

Žiak vie:

- ✓ povedať po slabikách slová znázornené na obrázkoch;
- ✓ identifikovať slabiku **ma** ako prvú slabiku slova znázorneného na obrázku;
- ✓ určiť a vyznačiť počet slabík v slove znázornenom na obrázku.

Po pomenovaní obrázka žiaci povedia slovo po slabikách. Po zopakovaní prvej slabiky slova odporúčame, aby žiaci určili hlásky, ktoré tvoria slabiku (analýza slabiky na hlásky). Je to opakovanie z prípravného obdobia. Neodporúčame úlohu rozšíriť tvorením iných slov so slabikou **ma** na začiatku slova, pretože nie každá dvojica hlások **ma** na začiatku slova tvorí samostatnú slabiku (napr. v slove mačka). Rozširujúcou úlohou môže byť určovanie prvej slabiky v iných slovách, pričom učiteľ by mal vybrať také, ktoré sa začínajú slabikou s dvoma hláskami/písmenami.

Strana 36, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať všetky písané tvary známych písmen.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku (hľadanie daného tvaru písmena) alebo určenie počtu rovnakých písmen.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť i pocity pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Spôsob sebahodnotenia môže byť rôzny. Na začiatok odporúčame vyfarbovať dieliky ako body – čím lepšie sebahodnotenie, tým väčší počet vyfarbených dielikov včelieho plástu. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri určovaní pozície hlásky v slove.

Strana 37, vyvodenie slabík **ma**, **Ma**, **má**, **Má**

Žiak vie:

- ✓ spojiť všetky typy písmen **m**, **a** alebo **m**, **á** do slabík;
- ✓ čítať slabiky **ma**, **má**, **Ma**, **Má**.

So spájaním hlások do slabiky sa žiaci prvýkrát stretli v prípravnom období. Niektorí si zapamätali aj slabiky napísané veľkými tlačenými písmenami. So spájaním malých tlačených písmen do slabiky sa

žiaci prvýkrát stretávajú až v tejto úlohe. Odporúčame najskôr naučiť žiakov čítať slabiku **ma**, potom slabiku **má**. Slabiky s veľkým písmenom **M** sú napísané spoločne so slabikami s písmenom **m** v žltom pásiku ako nové učivo.

Učiteľ žiakom vysvetlí, že ak k sebe priblížime písmená **m** a **a**, vznikne slabika **ma**, v ktorej jednotlivé písmená čítame plynulo (spolu). Takisto postupuje aj pri slabikách **Ma**, **má** a **Má**. Učiteľ žiakom prečíta všetky písmená tak, aby počuli, že písmená vyslovuje osobitne. Slabiky číta tak, aby žiaci počuli, že ich číta spolu (plynulo). Odporúčame, aby žiaci čítanie písmen a slabík opakovali po učiteľovi.

Strana 37, vyvodenie čítania viet

Žiak vie:

- ✓ čítať slabiku **má** ako slovo vo vete;
- ✓ čítať vety s novým slovom;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Skôr, ako žiaci začnú čítať vety, odporúčame hovoriť im trojslovné vety so slovom **má** (napr. *Katka má pero. Miško má svetrík.*). Žiakom napíšeme na tabuľu grafické znázornenie vety s tromi slovami. Potom spoločne nahradia čiaru znázorňujúcu slovo **má** zápisom slova (napíše učiteľ). Pri čítaní viet zo šlabikára učiteľ najskôr prečíta žiakom dané vety, až potom čítajú žiaci. Učiteľ vyvodí bodku na konci vety – ako ukončenie vety. Pri čítaní viet v šlabikári je dôležité naučiť žiakov správnu intonáciu.

Strana 37, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ čítať slabiky;
- ✓ priradiť tlačенý a písaný tvar tej istej slabiky.

Pred vyfarbovaním dvojíc slabík odporúčame, aby žiaci najskôr prečítali všetky slabiky, potom hľadali k písanej slabike v hornom riadku jej tlačенý tvar v dolnom riadku. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť čítania viet.

Strana 38, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ identifikovať v texte písmená **a** a **m**.

Odporúčame text hádanky žiakom najskôr prečítať. Potom žiaci vyznačia v texte zelenou farbou písmená **m** a červenou písmená **a**. Rozširujúcou aktivitou môže byť určenie slov, v ktorých je vyznačené písmeno: učiteľ číta text po slovách a žiaci ukazujú na práve čítané slovo. Zopakujú to, v ktorom je vyznačené niektoré z písmen.

Strana 38, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ určiť prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;
- ✓ čítať známe písmená;
- ✓ napísať prvé písmeno slova.

Odporúčame obrázky pomenovať spoločne, aby sme mali istotu, že všetci žiaci pracujú s rovnakými slovami (*motýľ, mrkva, auto*). Rozširujúcou aktivitou je tvorenie viet s danými slovami. Doplňujúcou úlohou je vyfarbenie obrázkov.

Strana 38, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ určiť prvú slabiku slova;
- ✓ identifikovať slabiku **ma**.

Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy slov na slabiky. Odporúčame obrázky pomenovať spoločne, aby sme mali istotu, že všetci žiaci pracujú s rovnakými slovami (*makovica, maliar, mača*).

Strana 38, úloha 4

Žiak vie:

- ✓ spojiť písmená **m, a** do slabiky;
- ✓ čítať slabiky **ma, Ma, má, Má**.

Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie spájanie (syntézy) hlások a písmen do slabiky.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 4.

Strana 39, vyvodenie slova **mama**

Žiak vie:

- ✓ spojiť slabiky **ma** do slova **mama**;
- ✓ určiť prvé slovo vety podľa veľkého písmena;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou;
- ✓ prečítať otázku so správnou intonáciou.

V úlohe sú použité vety so slovom **mama**, preto odporúčame vyvodiť ho ešte pred samotným čítaním textu. Pri analyticko-syntetickej metóde nové slovo **mama** vyvodíme ako spojenie dvoch slabík. Nové učivo je predstavené v žltom rámečku.

Skôr než žiaci začnú čítať vety, prezrú si obrázok a povedia o ňom vety. Odporúčame tvorenie viet dopĺňať odpoveďami na otázky učiteľa o obrázku, napr.: *Čo robí mama? Čo má mama položené na stole?* Potom odporúčame začať čítať vety. Učiteľ žiakom vysvetlí, prečo je na začiatku vety slovo **Mama** napísané veľkým začiatočným písmenom. Predpokladáme, že niektorú z viet žiaci predtým vymysleli a povedali o obrázku, preto čítanie takejto vety pôsobí veľmi motivujúco. Odporúčame sústrediť sa na správnu intonáciu pri čítaní viet, keď že v poslednom riadku je po prvýkrát použitá opytovacia veta – otázka. Žiakom vysvetlíme, akú funkciu má otáznik na konci vety a precvičíme s nimi správnu intonáciu otázky (pýtame sa prvým slovom vety).

Rozširujúcou aktivitou môže byť rozprávanie o tom, čo varia alebo pečú mamy žiakov, čo k tomu potrebujú – čo majú.

Včielkina úloha slúži na opakovanie učiva o grafickom znázorňovaní viet z prípravného obdobia, v úlohe je znázornená opytovacia veta. Žiaci podčiarknu v texte vetu: *Má mama varechu?* Zároveň žiakom vysvetlíme grafický záznam opytovacej vety – vedíme s nimi rozhovor o tom, že kolmá čiarka v grafickom znázornení vety označuje, že sa veta začína veľkým písmenom, a pripomenieme funkciu otáznika na konci vety (otáznik nám „hovori“, že sa vetou na niečo pýtame).

Strana 39, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať vety napísané písaným písmom.

Žiaci si precvičujú čítanie viet napísaných písaným písmom. Neodporúčame dať vety prepísať, pretože sa žiaci ešte neučili písať otáznik.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní viet.

Strana 40, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ čítať známe písmená;
- ✓ spojiť písmená do slabík;
- ✓ napísať slabiky Ma, má, Má.

Žiaci najskôr prečítajú všetky písmená v žltom rámečku. Prečítajú slabiku **ma** napísanú písaným písmom a povedia, ktoré ďalšie slabiky vedia zložiť z daných písmen. Ako rozširujúcu aktivitu pri riešení úlohy odporúčame spojiť písmená (tvoriace slabiku) farebnou čiarou a pod napísanú slabiku dať značku (bodku, krúžok...) rovnakej farby. Učiteľ sa môže pýtať žiakov, z ktorých písmen je daná slabika zložená. Žiaci si tak precvičujú analýzu i syntézu slabík zložených zo známych písmen.

Strana 40, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ čítať vety v úlohe;
- ✓ vyhľadať informácie priamo uvedené v texte;
- ✓ vyznačiť vetu, ktorá opisuje obrázok.

Odporúčame každú vetu prečítať spoločne, aby sme mali istotu, že žiaci prečítali vetu doplnenú obrázkami správne.

Riešenie: 1. veta patrí k obrázku (Chlapec má motorku.)

Strana 40, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ čítať známe slabiky;
- ✓ zložiť zo slabík slová **mama** a **Mama**.

Odporúčame slovo **mama** vysloviť po slabikách a určiť, ktoré slabiky ho tvoria. Učiteľ by mal tiež pripomenúť žiakom, že slovo sa niekedy píše s veľkým začiatočným písmenom, ale vnútri slova veľké písmeno nebýva. To by malo uľahčiť riešenie úlohy.

V prvom riadku žiaci hľadajú a vyfarbia slová **mama** s malým **m** na začiatku slova (v riadku sú spolu 3 slová **mama**). V druhom riadku vyfarbujú slovo **Mama** s veľkým začiatočným písmenom (v riadku sú spolu 3 slová).

Strana 40, úloha 4

Žiak vie:

- ✓ určiť prvú slabiku slov znázornených na obrázkoch;
- ✓ vyznačiť slová so slabikou **ma** na začiatku slova;
- ✓ doplniť vhodné slová do danej vety.

Žiaci najskôr pomenujú obrázky a určia prvú slabiku každého slova znázorneného naobrázku. Zakrúžkujú slová, ktoré majú na začiatku slabiku **ma**. Tieto slová potom postupne dopĺňajú do danej vety.

Riešenie: Mama má malinu a mača.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

Didaktické hry

Bystré ušká

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si hlásky **m** v slove.

Postup: Učiteľ hovorí žiakom slová, najviac ich však musí byť s hláskou **m**. Žiaci slová počúvajú a zdvihnú ruku iba pri slove, v ktorom počuli danú hlásku. Učiteľ pochváli žiakov, že majú *bystré ušká*.

Drep – ťap – skok

Cieľ hry: Precvičiť určovanie pozície hlásky **m** v slove.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo drep. Učiteľ hovorí rôzne slová s hláskou **m**. Keď povie slovo, v ktorom je hláška **m** na začiatku slova, žiaci vyskočia. Keď povie slovo, v ktorom je hláška **m** vnútri slova, zatlieskajú. Keď učiteľ povie slovo, v ktorom je hláška **m** na konci slova, žiaci urobia drep.

Návrh na slová:

- hláška **m** na začiatku slova: *medveď, macík, motorka, mravec, mravenisko, motýľ, mrkva, mráz, múrik, motyka, myš, melón, marhuľa, múka, mucha...*
- hláška **m** vnútri slova: *slimák, domček, gombík, žemľa, formičky, domino, umývadlo, semafor, guma, gramofón, zámok, lampa, saláma, zima...*
- hláška **m** na konci slova: *dom, strom, dym, džem, zem, Adam...*

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou **m**.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Učiteľ povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí. Učiteľ povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo s hláskou m*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Tí žiaci, ktorí nevedia pohotovo vymyslieť slovo, majú viac pokusov, prípadne im pomôžu spolužiaci. Dôležité je, aby všetci mali pocit úspechu a radosť z hry.

Stratené slabiky

Cieľ hry: Precvičiť spájanie známych hlások a písmen do slabík.

Pomôcky: kartičky s písmenami **a, á, m, M** (pre každého žiaka jedna z kartičiek)

Postup: Žiaci sedia v laviciach, pred sebou majú rozložené písmená na kartičkách. Každý najskôr prečíta svoje písmeno. Potom učiteľ povie: *Hľadáme slabiky ma s malým písmenom na začiatku*. Žiaci, ktorí majú písmená **m** a **a** predstúpia pred všetkých žiakov a správne spoja písmená do slabiky **ma**. Učiteľ postupne vymenuje všetky známe slabiky.

Písanie m, M

Písanie, 2. zošit, strany 6 – 9

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 30 – 34

Pojmy:

malé písané m, veľké písané M

Ciele:

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom;
- ✓ prepísať písmená písaným písmom podľa tlačenej predlohy;
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava;
- ✓ precvičovať jemnú motoriku;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Strana 6

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno malé písané **m**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena **m**.

Po úvodnom rozcvičení ruky učiteľ žiakom vysvetlí postupnosť písania písmena **m**. Pri komentovaní písania sa zameria najmä na správny počet opakovaní horného zátrhu, sklon a správnu šírku jednotlivých častí písmena. Zväčšené tvary žiaci píšú farbičkami, ďalej pokračujú ceruzkou. Bodky na spodnej linajke určujú miesto, kde sa začína písať písmeno.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môže byť zamerané na dodržiavanie správneho počtu opakovaní horného zátrhu v písmene **m**.

Strana 7

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slabiky **ma, má**;
- ✓ samostatne napísať slovo **mama**.

Strana 7 je po precvičení písmen **m, a** venovaná písaniu prvých slabík a plnovýznamových slov. Pred písaním slabiky **ma** učiteľ vysvetlí spôsob pripojenia písmen v slabikách (v písanke je farebne zvýraznený). Veľké predtlačené slabiky žiaci obťahujú farbičkami. V ostatných riadkoch píšú podľa pokynov učiteľa ceruzkou alebo perom. V posledných dvoch riadkoch píšú slovo **mama**. Písanie slov je pre žiakov novou a pomerne náročnou činnosťou. Pri písaní slova žiakov upozorníme na to, aby si pri písaní hovorili slovo po hláskach, z ktorých sa slovo skladá. Úlohu odporúčame vypracovať spoločne a priebežne kontrolovať úspešnosť žiakov.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame sa zamerať na dodržiavanie správnych rozstupov písmen v slabikách a v slove.

Strana 8

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané **M**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;

- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena **M**.

Celá strana 8 je zameraná na nácvik písania písmena **M**. Po rozcvičení ruky a nácviku písania písaného písmena na obrázku žiaci píšu zväčšené tvary farbičkami alebo ceruzkou. V ďalších riadkoch píšu zmenšené tvary písmena. Je potrebné upozorniť žiakov na bodky pod hornou linajkou, ktoré označujú začiatok písania, tiež na správny počet opakovaní horného zátzru, sklon a správnu šírku jednotlivých častí písmena.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môže byť zamerané na dodržiavanie správneho počtu opakovaní horného zátzru v písmene **M**.

Strana 9

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slabiky **ma, má**;
- ✓ samostatne napísať slovo **mama**.

Žiaci si precvičujú písanie písmen **M, m** a ďalej sa venujú nácviku písania slabík. Pri písaní slabiky s veľkým začiatočným písmenom upozorníme žiakov, že ďalšie písmená v slovách sú vždy malé, hoci prvé písmeno slova môže byť niekedy veľké.

Na tejto strane sa stretávajú prvýkrát s písaním vety. Vetu žiaci najprv prečítajú. Učiteľ žiakov upozorní, že každá veta sa začína písať veľkým začiatočným písmenom, jednotlivé napísané slová sú oddelené malými medzerami a za vetou sa vždy píše znamienko, v tomto prípade bodka. Taktiež je potrebné vysvetliť, že slovo vo vete, ktoré ešte žiaci nevedia napísať, je nahradené obrázkom.

Odporúčame, aby žiaci vzorovú vetu neobťahovali ceruzkou alebo perom, aby pri odpise mali správny, nedeformovaný vzor. Slovo nahradené malou ilustráciou žiaci nakreslia ceruzkou, prípadne ho môžu aj vyfarbiť. Záver strany je venovaný prepisu tlačenej podobe písmen. Prepisy sú v písanke zaraďované systematicky, pretože predstavujú pre žiakov náročnejší proces priradovania písaného tvaru písmena k jeho tlačenej podobe. V rámci práce na tejto strane teda učiteľ môže žiakom vysvetliť rozdiel medzi pojmami odpis a prepis, s ktorými sa budú stretávať čoraz častejšie.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie odporúčame zamerať na správny odpis vety.

Hlásky a písmená e, E, é, É

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 41 – 43

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 35 – 37

Pojmy:

hlásky e, é a písmená e, E, é, É, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok; slabika, slovo, veta

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmen **E, É**;
- ✓ identifikovať hlásky **e, é** v slovách;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **e** v slove;
- ✓ spojiť hlásky do slabiky;
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen;
- ✓ čítať slová zložené zo známych písmen;
- ✓ čítať vetu;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu****

Vyvodenie hlások a písmen e, E, é, É

S hláskou **e** a písmenom **E** sa prváci stretli už v prípravnom období. Predpokladáme, že vedia rozlíšiť hlásku **e** ako prvú hlásku slova a čítať veľké tlačené **E**. K tomuto tvaru písmena pribudnú v nácvičnom období všetky písané i tlačené tvary nového písmena, hláska **é** a písmená **É, é** a nápovedný obrázok. Na úvodnej strane k hláske/písmenám **e** je nápovedným obrázkom *egreš*. Žiaci zopakujú slovo *egreš* viackrát po sebe a určia prvú hlásku slova. Ak sú v triede žiaci, ktorí ešte stále nedokážu určiť prvú hlásku slova, odporúčame častejšie zaradiť v rámci vyučovania didaktické hry a rozširujúce úlohy na zlepšenie tejto spôsobilosti.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **E** (malé tlačené **e**, veľké tlačené **e**, malé tlačené **é**, malé písané **e**, veľké písané **e**, malé písané **é**), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Pri písmene **E** je motivačná báseň o egrešoch. Viaže sa na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu na strane 41. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Odporúčame, aby motivačnú báseň čítal učiteľ, nie žiak, ktorý vie čítať (ak je taký v triede). Učiteľ pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zvážení

učiteľa, či ju zaradí na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť. Prednes básne môžu stvárniť pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 41, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti obrázka;
- ✓ povedať o obrázku aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku **e** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **e** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom o ovocí a zelenine, o tom, či žiaci majú doma záhradku alebo sad, ktoré ovocie alebo zeleninu majú radi... Potom dáme žiakom čas na pozorovanie obrázka. V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame, aby sa žiaci zamerali na detaily a hľadanie častí ilustrácie, kde sú znázornené predmety a ľudia, v pomenovaní ktorých je hlásku **e**. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Žiaci by mali samostatne povedať 5 jednoduchých viet o ilustrácii. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať dievčatku *Eme* na ilustrácii. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: *egreš*, *vedro*, *nohavice*. Odporúčame, aby ich žiaci pomenovali, povedali po slabikách a určili, či v počujú v každom slove hlásku **e**. Potom určia, na ktorom mieste v slove hlásku počujú (pozíciu hlásky v slove): na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Predpokladáme, že najťažšie sa bude žiakom určovať pozícia hlásky vnútri slova, preto je vhodné viackrát po sebe vysloviť slová rozdelené na slabiky. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Pri vysvetlení grafického znázornenia povieme žiakom, že prvý a posledný vyfarbený rámeček predstavuje prvé a posledné písmeno slova, stredná časť je širšia preto, lebo vnútri slova môže byť viac hlások, preto nevieme presne určiť, či je daná hlásku na druhom, treťom, prípadne ďalšom mieste v slove. Žiaci povedia slovo znázornené na obrázku a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky **e** v slove. Nevyfarbené predmety na ilustrácii môžu žiaci vyfarbiť.

Riešenie: V slove *egreš* počujeme hlásku **e** na začiatku slova, hlásku je znázornená prvým rámečkom. Ak žiaci prídu na to, že v slove *egreš* počujeme hlásku **e** aj vnútri slova, tak ich pochválime. V slove *vedro* počujeme hlásku **e** vnútri slova, hlásku je znázornená druhým rámečkom. V slove *nohavice* počujeme hlásku **e** na konci slova, hlásku je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **e** na začiatku slova: *egreše*, *Ema*;
- slová s hláskou **e** vnútri slova: *čerešňa*, *petržlen*, *cesnak*, *vedro*, *sveter*, *chlapec*, *zelenina*, *zelený*, *zrelý*;
- slová s hláskou **e** alebo **é** na konci slova: *nohavice*, *čerešne*, *zrelé*, *nezrelé*, *červené*, *zelené*.

Strana 41, sluchová analýza slov a určenie pozície novej hlásky v slove

Žiak vie:

- ✓ určiť pozíciu hlásky **e** v slovách znázornených na obrázkoch;
- ✓ určiť pozíciu písmena **e** v napísanom slove.

Žiaci pomenujú obrázky a určia, či novú hlásku **e** počujú na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Mali by prísť na to, že v slovách *egreše* a *električka* počujú novú hlásku viackrát (na viacerých pozíciách). Nezabudneme žiakov pochváliť za nájdenie iného riešenia. Po sluchovej analýze slov učiteľ upozorní žiakov na slová, ktoré sú napísané pod obrázkami. Písmeno **e** je v nich vyznačené farebne. Žiakom vysvetlí, že rámečky, v ktorých sú nové písmená napísané, slúžia na znázornenie písmena v slove tak, ako to poznajú z prípravného obdobia. Rozširujúcou aktivitou môže byť určovanie počtu písmen v každom slove. Riešením *včielkinej úlohy* je slovo *euro*.

Strana 41, vyvodenie slova **Ema**

Žiak vie:

- ✓ spojiť písmeno **E** a slabiku **ma** do slova **Ema**;
- ✓ určiť prvé slovo vety podľa veľkého písmena;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou;
- ✓ prečítať otázku so správnou intonáciou.

Pri analyticko-syntetickej metóde nové slovo **Ema** vyvodíme ako spojenie dvoch slabík, pričom v tomto slove prvú slabiku tvorí iba jedno písmeno. Nové učivo je predstavené v žltom rámečku. Slovo *Ema* žiaci zopakujú viackrát, aby si uvedomili, že ho tvoria dve slabiky. Vysvetlíme im, že v menách ľudí je prvé písmeno vždy veľké, hoci v rozprávaní to nerozlišujeme. Po nácviku čítania nového slova učiteľ prečíta žiakom text. Tvoria ho jednoduché vety viažuce sa k úvodnej ilustrácii a je v nich použité nové slovo. Tým, že si žiaci nacvičili čítanie slova *Ema* osobitne, čítanie viet by malo byť pre nich jednoduché, pretože vo vetách sú iba známe slová. Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slovo žiakom čítalo ľahšie. Učiteľ zopakuje so žiakmi správnu intonáciu pri čítaní otázky.

Strana 41, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať všetky písané tvary známych písmen a slov.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku (hľadanie daného písmena alebo slova).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť i pocity pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Spôsob sebahodnotenia môže byť rôzny. Na začiatok odporúčame vyfarbovať dieliky ako body – čím lepšie sebahodnotenie, tým väčší počet vyfarbených dielikov včelieho plástu. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri čítaní viet s novým slovom.

Strana 42, vyvodenie nových slabík a slov

Žiak vie:

- ✓ spojiť písmená **m**, **e** alebo **é** do slabík;
- ✓ čítať slabiky **me**, **mé**, **Me**, **Mé**.

Nácvik spojenia nového písmena do slabiky učiteľ nacvičí so žiakmi podobne ako pri vyvedení slabík *ma, má*. Najskôr by mal vyvodiť spojenie hlások do slabiky, čím nadviaže na učivo prípravného obdobia, potom žiaci spoločne čítajú písmená a nové slabiky **me, mé, Me, Mé**.

Strana 42, čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ čítať slová **máme, mame**;
- ✓ povedať aspoň 5 jednoduchých viet o ilustrácii;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Po dôkladnom nácviku čítania nových slabík učiteľ zameria pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ im môže pomáhať otázkami. Práca s ilustráciou by mala smerovať k tomu, aby o nej žiaci vedeli samostatne vytvoriť 5 jednoduchých viet. Rozprávanie dáva priestor na plnenie socioafektívnych cieľov a na medzipredmetové vzťahy (elektrina, elektrické spotrebiče v domácnosti a spôsob bezpečnej manipulácie s nimi).

Na ilustráciu sa viaže text s jednoduchými vetami doplnený obrázkami. Je potrebné, aby učiteľ žiakom (ešte pred čítaním textu žiakmi) vyvodil čítanie nových slov máme, mame. Pripomenieme si významový rozdiel medzi týmito dvomi podobnými slovami. Žiaci by mali na tomto príklade pochopiť, že ak zabudnú napísať nad písmeno *dížeň*, môže sa zmeniť celý význam slova. Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slová žiakom ľahšie čítali. Nové slová sú napísané v tzv. trenažéri, aby si ich žiaci mohli opakovane čítať.

Vety najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. V texte je iba jedno nové slovo, preto by čítanie žiakov malo byť plynulé hneď od začiatku nácviku čítania. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu.

Strana 42, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať slová napísané písaným písmom.

Žiaci si precvičujú čítanie slov napísaných písaným písmom. Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku (hľadanie daného slova, mena, slova s jednou slabikou...). Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Strana 42, HODINY

Žiak vie:

- ✓ pomenovať elektrické spotrebiče na obrázku.

Úloha je zameraná na používanie slov *elektrina* a *elektrické spotrebiče* vo vetách. Žiaci hovoria o svojich skúsenostiach s používaním spotrebičov znázornených na obrázkoch.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť čítania viet.

Strana 43, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ identifikovať v texte písmená **e** a **E** v tlačenej i písanej podobe.

Učiteľ prečíta žiakom všetky slová. Žiaci by mali prísť na to, že všetky slová v úlohe sú mená. Precvičia si pravidlo, že mená ľudí sa píšu vždy s veľkým začiatočným písmenom. Žiaci mená nemusia vedieť prečítať, značia v nich písmená podľa zadania. Rozširujúcou aktivitou môže byť prečítanie alebo vyznačenie iných známych písmen v menách. Úloha je vhodná na samostatnú prácu.

Strana 43, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ povedať po slabikách slovo znázornené na obrázku;
- ✓ určiť prvú slabiku slova;
- ✓ identifikovať slabiku **me**.

Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy slov na slabiky. Najskôr je potrebné spoločne pomenovať obrázky. V úlohe sa počíta s pomenovaniami mesiac a melón (nie dyňa). V ponuke slabík pri obrázkoch je i slabika *mu*, ktorú sa žiaci neučili čítať. Je použitá preto, aby žiaci videli napísanú aj inú slabiku, ako sa učili doteraz. Pri vyfarbovaní rámečkov so slabikami odporúčame, aby žiaci použili svetlejšie farby (aby napísaná slabika zostala čitateľná). Vyznačené slabiky žiaci prepíšu do riadkov pod každým obrázkom. Úloha je určená na spoločnú i samostatnú prácu.

Strana 43, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ dopísať chýbajúci tvar písmena.

Úlohu odporúčame zadať ako samostatnú prácu, najskôr ju však žiaci spoločne vypracujú ústne. Pochválime žiakov za samostatnosť pri riešení úlohy.

Strana 43, úloha 4

Žiak vie:

- ✓ identifikovať slabiky *ma*, *me*;
- ✓ vyfarbiť maľovanku podľa pokynov.

Úlohu môžeme zaradiť na záver hodiny. Žiakom najskôr vysvetlíme postup riešenia úlohy, potom pracujú samostatne. Po vyfarbení maľovaniiek žiaci pomenujú obrázok. Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet o obrázku. Nesmieme zabudnúť na spoločné vyhodnotenie samostatnej práce a na individuálnu pochvalu všetkých žiakov.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

Didaktické hry

Bystré ušká

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si hlásky **e** v slove.

Postup: Učiteľ hovorí žiakom slová, najviac ich však musí byť s hláskou **e**. Žiaci slová počúvajú a zdvihnú ruku iba pri slove, v ktorom počuli danú hlásku. Učiteľ pochváli žiakov, že majú *bystré ušká*.

Drep – ťap – skok

Cieľ hry: Precvičiť určovanie pozície hlásky **e** v slove.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo drep. Učiteľ hovorí rôzne slová s hláskou **e**. Keď povie slovo, v ktorom je hláska **e** na začiatku slova, žiaci vyskočia.

Keď povie slovo, v ktorom je hláska **e** vnútri slova, zatlieskajú. Keď učiteľ povie slovo, v ktorom je hláska **e** na konci slova, žiaci urobia drep.

Návrh na slová:

- hláska **e** na začiatku slova:

egreš, Ema, Eva, Egypt, električka, euro, Elena, Edo, elektrina, ementál, eso...

- hláska **e** vnútri slova:

cesnak, mesiac, melón, svetrik, pero, ceruzka, Denis, atrament, kefa, hrebeň, uterák, televízor, žehlička, medveď, lev, drevo, petržlen, čerešňa...

- hláska **e** na konci slova:

nohavice, okuliare, dvere, nožnice, čerešne, egreše, papuče, svetre, stroje, marhule, hrnce, nože, kone... Ak žiaci postrehnú viac pozícií hlásky **e** v slovách a zareagujú podľa pokynov (vyskočia a zatlieskajú), pochválime ich za to.

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou **e**.

Postup: Žiaci sa postaví vedľa lavíc. Učiteľ povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí. Učiteľ povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo s hláskou e*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Tí žiaci, ktorí nevedia pohotovo vymyslieť slovo, majú viac pokusov, prípadne im pomôžu spolužiaci. Dôležité je, aby všetci mali pocit úspechu a radosť z hry.

Dážď z písmen

Ciele: Zopakovať si tvary známych písmen.

Pomôcky: Kartičky s rôznymi tvarmi známych písmen, pričom je každý tvar na samostatnej kartičke. Ak budú žiaci pracovať v skupinách, je vhodné, aby mala každá skupina rovnaké kartičky.

Postup: Žiaci pracujú na zemi. Učiteľ z výšky spustí každej skupine kartičky na zem – kartičky s písmenami „napršia“ a žiaci hľadajú rovnaké písmená alebo všetky tvary konkrétneho písmena podľa zadania učiteľa. Potom všetky písmená prečítajú.

Hľadaj dvojicu

Cieľ hry: Zopakovať tvary známych písmen, precvičiť sluchovú analýzu slov.

Pomôcky: Kartičky s rôznymi tvarmi známych písmen, pričom je každý tvar na samostatnej kartičke.

Postup: Učiteľ pripraví kartičky so všetkými tvarmi známych písmen a rozloží ich na zem pre všetkých žiakov (prípadne skupinky alebo dvojice). Ich úlohou je určiť a priradiť správne dvojice (tlačený a písaný tvar toho istého písmena).

Písanie e, E, é

Písanie, 2. zošit, strany 10 – 15

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 35 – 37

Pojmy:

malé písané e, veľké písané E, malé písané é

Ciele:

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;

- ✓ písať slabiky a slová s rovnomernými rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slová a vety písaným písmom;
- ✓ prepísať slová a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy;
- ✓ písať písmená, slabiky a slová podľa diktovania;
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Strana 10

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmená malé písané **e**, malé písané **é**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena **e**.

Strana je zameraná na nácvik písania písmen **e**, **é**. Po uvoľňovacích cvikoch žiaci niekoľkokrát obtiahnu písmeno na obrázku, aby si precvičili písací pohyb. Súčasťou strany je aj nácvik písania písmena **é**. Pri písaní **é** upozorníme žiakov na správny sklon a polohu dĺžňa.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môže byť zamerané na dodržiavanie správnej šírky písmena **e**.

Strana 11

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slabiky **me**, **mé**;
- ✓ samostatne napísať slovo **mame**.

Po úvodnom zopakovaní písmen žiaci nacvičujú nové slabiky **me**, **mé**. Žiakov upozorníme na správne spojenie písmen v slabike. Nacvičia si ho obťahovaním veľkého tvaru slabiky s farebným vyznačením pripojenia písmen. Ďalšie plnovýznamové slovo **mame** nacvičujeme so žiakmi podobne ako slovo **mama**. Pri písaní slova upozorníme žiakov na to, aby si pri písaní hovorili slovo po hláskach, z ktorých sa slovo skladá. Záver strany je venovaný prepisu písmen podľa tlačenej predlohy.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie na konci práce so stranou sa môže zamerať nielen na dodržiavanie správnych tvarov písmen, ale aj na niektoré prejavy správania sa žiakov pri písaní (správne sedenie, nevyrušovanie spolužiakov a pod.).

Strana 12

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané **E**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena **E**.

Písanie písaného tvaru písmena **E** si žiaci osvojujú na celej strane 12. Keďže ide o náročnejší tvar, je vhodné prispôbiť tomu aj prípravné cvičenia. Po uvoľňovacích cvikoch a následnom viacnásobnom obťahovaní písmena na obrázku žiaci nacvičujú písanie písmena v postupne sa zmenšujúcich riadkoch. Žiakov upozorníme na šípky vyjadrujúce začiatok a smer písania písmena. Bodky pomáhajú žiakom začať písať písmeno v správnej veľkosti a dodržiavať správne rozstupy písmen v riadkoch.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na dodržiavanie správnej veľkosti napísaných písmen.

Strana 13

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slová **Ema, Eme**;
- ✓ samostatne odpísať spojené písmená (am, em) a prepísať slabiky podľa predlohy.

Práca so stranou je rozdelená do dvoch častí. V prvej si žiaci precvičujú najmä tvar písaného **E**. V druhej časti sa žiaci stretávajú s písaním rodného mena, preto je dôležité pripomenúť im pravidlo o písaní veľkých písmen na začiatku takýchto slov. Pri písaní slov **Ema, Eme** upozorníme žiakov na správne pripojenie slabík v slove.

V závere strany je po prvýkrát zaradený odpis dvoch spojených písmen **am** a **em** a prepis slabík **me**, **Me**. Prepisy sú v písanke zaraďované systematicky, pretože predstavujú pre žiakov náročnejší proces priradovania písaného tvaru písmena k jeho tlačenej podobe. Žiaci každú dvojicu písmen/slabiku najskôr prečítajú, potom odpíšu/prepíšu písaným písmom.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie odporúčame zamerať na správny prepis slabík.

Strana 14

Žiak vie:

- ✓ samostatne odpísať vetu;
- ✓ samostatne prepísať vetu písaným písmom podľa tlačenej predlohy.

Stranu 14 môže učiteľ využiť ako stranu na precvičenie preberaných javov zameranú na odpis a prepis slov a viet. Žiaci prepisujú a odpisujú vety do riadkov pod každou vetou. Jednoduché obrázky prekreslia ceruzkou alebo farbičkami. Žiakov vedieme k samostatnej kontrole písania, preto si každú vetu prečítajú a skontrolujú, či nevynechali niektoré písmeno alebo slovo. Tiež ich upozorníme na písanie bodky za vetou.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie v závere strany môže byť venované hodnoteniu viacerých kritérií (napr. správnosť odpísaných slov, správnosť odpísanej vety – začiatkové veľké písmeno, bodka za vetou, správnosť prepísanej vety a pod.).

Strana 15

Žiak vie:

- ✓ samostatne odpísať vetu;
- ✓ samostatne prepísať vetu písaným písmom podľa tlačenej predlohy.

Práca so stranou je zameraná na samostatnú prácu žiakov a jej následnú pedagogickú diagnostiku prípadných problémov v písaní. Žiaci odpisujú slová a slovné spojenia a prepisujú vetu.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu v rámci sebahodnotenia vyjadriť svoj vzťah k písaniu, svoje pocity pri písaní alebo vlastné hodnotenie kvality ich písomného prejavu.

Hláska a písmená I, L

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 44 – 48

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 38 – 42

Pojmy:

hláska I a písmeno L, tlačný a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok; slabika, slovo, veta

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **L**;
- ✓ identifikovať hlásku **I** v slovách;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **I** v slove;
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen;
- ✓ čítať slovo s jednou slabikou;
- ✓ čítať slovo s dvomi slabikami;
- ✓ samostatne čítať vety;
- ✓ čítať s porozumením;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu

Vyvodenie hlásky a písmen I, L

Nápovedným obrázkom pri písmene **L** je *lopta*. Prvú hlásku tohto slova sa žiaci naučili určiť už v prípravnom období, poznajú tiež báseň o lopte. S jej voľným pokračovaním sa stretnú v nácvičnom období pri písmene **L**. Báseň sa viaže na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu na strane 44. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonemického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich po učiteľovi aj opakujú. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zvážení učiteľa, či ju zaradí na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť. Prednes básne môžu stvárniť pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačné bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i tlačné tvary nového písmena. Na precvičenie určovania prvej hlásky v slove odporúčame častejšie zaradiť na vyučovanie didaktické hry a rozširujúce úlohy zamerané na fonemické uvedomovanie si novej hlásky v slovách.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **L** (malé tlačné I, veľké tlačné I, malé písané I, veľké písané I), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačný alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 44, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku *l* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *l* na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je znázornené popoludnie v parku. Prváčka Zuzka tam nie je, dievča sa volá *Ela*. Je v parku so svojou mamou a kamarátmi. Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom o spoločnom čase strávenom s kamarátmi. Žiaci povedia, či sa chodievajú hrať s rodičmi a kamarátmi do parku, na detské ihrisko alebo v okolí svojho domu... Potom dáme žiakom čas na pozorovanie ilustrácie. V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame, aby sa žiaci zamerali na detaily a hľadanie častí ilustrácie, kde sú znázornené predmety a ľudia, v pomenovaní ktorých je hláska *l*. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vo vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Žiaci by mali samostatne povedať 5 jednoduchých viet o ilustrácii. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať deťom na ilustrácii. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: *lavička, kolobežka, šál*. Odporúčame, aby ich žiaci pomenovali, povedali po slabikách a určili, či v počujú v každom slove hlásku *l*. Potom určia, na ktorom mieste v slove novú hlásku počujú (určia pozíciu hlásky v slove): na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Pri vysvetlení grafického znázornenia povieme žiakom, že prvý a posledný vyfarbený rámeček predstavuje prvé a posledné písmeno slova, stredná časť je širšia preto, lebo vnútri slova môže byť viac hlások, preto nevieme presne určiť, či je daná hláska na druhom, treťom, prípadne inom mieste v slove. Žiaci povedia slovo znázornené na obrázku a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky *l* v slove. Žiaci môžu vyfarbiť nevyfarbené predmety na ilustrácii.

Riešenie: V slove *lavička* počujeme hlásku *l* na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. V slove *kolobežka* počujeme hlásku *l* vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *šál* počujeme hlásku *l* na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *l* na začiatku slova: *lavička, lopta* (slovo *lístie* alebo *listy* neodporúčame použiť, pretože sa v nich používa mäkká výslovnosť hlásky *l*);
- slová s hláskou *l* vnútri slova: *kolobežka, Ela*;
- slová s hláskou *l* na konci slova: *šál, bicykel*.

Strana 44, čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slabiky s novým písmenom;
- ✓ prečítať slová s novým písmenom.

Čítanie slabík s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri, kde sú napísané slabiky s písmenami **L** a **I**. Slabiky *le* a *li* sú vynechané zámerne, ich výslovnosť je v slovenčine mäkká. Po zvládnutí čítania slabík žiaci čítajú slová. Slabika s novým písmenom je farebne odlíšená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Slová sú napísané (rovnako ako slabiky) v žltom pásiku ako nové učivo. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

Strana 44, čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Vety najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažéra, ktoré si žiaci vopred precvičili, preto by im samostatné čítanie nových viet nemalo robiť problém. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Učiteľ žiakov stále upozorňuje na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet.

Včielkina úloha je zameraná na opakovanie grafického znázornenia viet a tým opätovné prepojenie s učivom z prípravného obdobia. Znázornená je prvá veta z textu: *Ela má šál*.

Strana 44, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať vety napísané písaným písmom.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku (určovanie poradia slova vo vete) alebo určenie počtu slov vo vetách. Nesmieme zabudnúť na správnu intonáciu pri čítaní otázky.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť i pocity pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Spôsob sebahodnotenia môže byť rôzny. Na začiatok odporúčame vyfarbovať dieliky ako body – čím lepšie sebahodnotenie, tým väčší počet vyfarbených dielikov včelieho plástu. V sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní nových viet.

Strana 45, čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 jednoduchých viet o ilustrácii;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ zameral pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ im môže pomáhať otázkami. Je dôležité, aby žiakom vysvetlil, že prváčka Ela neláme farbičky úmyselne, červená farbička sa jej zlomila pri práci. Pretože prváci v tomto období nevedia prečítať slovo *zlomila*, v texte je použité slovo *láme*. Práca s ilustráciou by mala smerovať k tomu, aby o nej žiaci vedeli samostatne vytvoriť 5 jednoduchých viet. Rozprávanie dáva priestor na plnenie socioafektívnych cieľov a na medzipredmetové vzťahy.

Na ilustráciu sa viaže text s jednoduchými vetami doplnený obrázkami. Je potrebné, aby učiteľ žiakom vyvodil čítanie nových slov *láme*, *Malá* ešte pred čítaním samotného textu. Slovo *Malá* je napísané s veľkým začiatočným písmenom preto, aby bolo rovnaké ako v texte, kde je použité

na začiatku vety. Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slová žiakom čítali ľahšie. Nové slová sú napísané v tzv. trenažéri, aby si ich žiaci mohli opakovane čítať.

Vety najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. Čítanie nových slov v texte si žiaci nacvičili v trenažéri na strane 44 a 45, preto by čítanie žiakov malo byť plynulé hneď od začiatku nácviku čítania týchto viet. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Učiteľ žiakov stále upozorňuje na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet.

Včielkina úloha je zameraná na vytvorenie vety o obrázku, ktorá má najmenej štyri slová. Je to dopĺňajúca úloha na tvorenie viet o ilustrácii zo začiatku hodiny, kedy žiaci tvorili jednoduché vety, ktoré mohli mať menej ako štyri slová.

Strana 45, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ prečítať vetu;
- ✓ nájsť informáciu priamo uvedenú v texte;
- ✓ vyznačiť správnu odpoveď podľa textu.

Tento typ úlohy už žiaci riešili na strane 40 v úlohe 2. Určenie pravdivej vety sa viaže na čítanie predchádzajúceho textu. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

Riešenie: Ela má malé farbičky. Ela má malé strúhadlo.

Strana 45, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ rozlíšiť správny tvar písmena **L**.

Ako rozširujúcu aktivitu môžu žiaci určiť počet vyznačených tvarov.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

Strana 46, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ čítať známe slabiky v tlačenej i písanej podobe;
- ✓ priradiť dvojicu tlačeného a písaného tvaru tej istej slabiky;
- ✓ dopísať písaný tvar slabiky k tlačenej predlohe.

Ako rozširujúcu úlohu odporúčame vyznačiť slabiky, ktoré sú na začiatku slov povedaných učiteľom, napríklad *lavica, meter, láme*. Ďalšou rozširujúcou úlohou môže byť orientácia v texte, žiaci určia poradie danej slabiky v riadku.

Strana 46, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ určiť prvú slabiku slova znázorneného na obrázku;
- ✓ napísať prvú slabiku slova znázorneného na obrázku veľkými tlačenými písmenami;
- ✓ vyznačiť slová, ktoré sa začínajú rovnakou slabikou.

Odporúčame obrázky pomenovať spoločne, aby sme mali istotu, že všetci žiaci pracujú s rovnakými slovami (*lavica, maliar, mesiac, melón, laso, labuť, mača, makovica*). Pri riešení úlohy môžeme postupovať dvomi spôsobmi. Prvým je, že žiaci najskôr dopíšu prvé slabiky slov a potom vyznačia

rovnakou farbou trojuholníky pri slovách, ktoré sa začínajú rovnakou slabikou (rozlišovanie v zrakovej rovine). Druhý spôsob je, že žiaci najskôr vyznačia trojuholníky pri obrázkoch, názvy ktorých sa začínajú rovnakou slabikou (rozlišovanie v sluchovej rovine). Potom píšú rovnaké slabiky k rovnakým trojuholníkom, ale už nemusia určovať prvú slabiku každého slova. Závisí od učiteľa, ktorý spôsob si zvolí vzhľadom na podmienky v svojej triede podľa toho, či sa chce zamerať na sluchové rozlišovanie, alebo chce položiť ťažisko práce žiakov do roviny zrakového rozlišovania. Rozširujúcou aktivitou je tvorenie viet s danými slovami.

Strana 46, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ prečítať slabiky zložené zo známych písmen;
- ✓ identifikovať slabiky, ktoré tvoria slovo.

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Odporúčame, aby s prvou skupinou slabík žiaci pracovali spoločne s učiteľom, vyfarbili a napísali slovo *malé*. Ďalšie slová určia spoločne ústne a žiaci úlohu samostatne dokončia. Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy a syntézy slabík do slov. Prácu žiakov spoločne skontrolujeme a individuálne pochválime žiakov, ktorí pracovali celkom samostatne.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť i pocity pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Odporúčame zamerať sa tiež na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

Strana 47, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ čítať známe slová v tlačenej i písanej podobe;
- ✓ priradiť dvojicu tlačeného a písaného tvaru toho istého slova;
- ✓ vyhľadať v slovách vlastné mená.

Žiaci najskôr prečítajú stĺpce slov v tlačenej i písanej podobe. Pri tvorení dvojíc slov odporúčame striedať farby čiar, aby si žiaci ľahšie skontrolovali správnosť riešenia úlohy. V slovách sú dve vlastné mená (*Ela, Ema*), žiaci vyfarbia plôšky s menami. Učiteľ žiakov upozorní na veľké začiatkové písmeno v oboch menách. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame orientáciu v texte, žiaci určia poradie daného slova v stĺpci.

Strana 47, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ prečítať tlačené tvary písmen v kockách;
- ✓ zložiť z písmen slovo s využitím poradia podľa veľkosti kociek.

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Učiteľ im vysvetlí, že písmená v kockách tvoria slová, sú však „rozhádzané“. Písmená v kocke jednej farby tvoria vždy jedno slovo. Pri riešení úlohy odporúčame postupovať tak, že sa žiaci najskôr pokúsia ústne vytvoriť slovo z daných písmen. Potom vpisujú písmená do kociek podľa veľkosti kociek a napísané slová prečítajú. Tým si spravia akúsi skúšku správnosti svojho ústneho riešenia úlohy. Pomôckou pre žiakov môže byť to, že usporiadanie písmen do slova súvisí s usporiadaním kociek podľa veľkosti.

Strana 47, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ určiť prvú hlásku v slovách – pomenovaniach častí obrázka;
- ✓ zapísať prvé písmeno slova znázorneného na obrázku;
- ✓ zložiť slovo z daných písmen a prečítať ho.

Odporúčame, aby sa žiaci pokúsili pomocou piktogramov určiť, čo budú v úlohe robiť. Potom im prečítame a vysvetlíme presné zadanie úlohy. Žiaci najskôr pomenujú obrázky a napíšu do farebných okienok ku každému obrázku prvé písmeno slova veľkými tlačnými písmenami. Potom písmená prepíšu do okienok rovnakej farby pod obrázok dievčaťa a prečítajú ho. Žiakov pochválime za prácu pri riešení úlohy.

Pomenovanie obrázkov: *egreš, lopta, auto*

Riešenie: ELA

Strana 47, HODINY

Žiak vie:

- ✓ identifikovať hlásku *I* v slovách znázornených na obrázkoch.

Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet o obrázkoch.

Riešenie: loď, kolobežka, bicykel

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

Strana 48, čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 jednoduchých viet o obrázku;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ zameral pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ im môže pomáhať otázkami. Práca s ilustráciou by mala smerovať k tomu, aby žiaci o nej vedeli samostatne vytvoriť 5 jednoduchých viet. Rozprávanie dáva priestor na plnenie socioafektívnych cieľov a na medzipredmetové vzťahy.

Na ilustráciu sa viaže text s jednoduchými vetami doplnený obrázkami. Je potrebné, aby učiteľ žiakom vyvodil čítanie nového slova *mala* ešte pred čítaním samotného textu žiakmi. Slovo je v trenažéri napísané vo dvojici s už známym slovom *malá*, aby si žiaci uvedomili ich podobnosť, ale aj rozdiel v zápise a vo význame oboch slov.

Vety najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli ich správnu intonáciu a plynulé čítanie ako vzor. Potom čítajú žiaci. Čítanie nových slov v texte si žiaci nacvičili v trenažéri, preto by čítanie žiakov malo byť plynulé hneď od začiatku nácviku čítania týchto viet. Po prečítaní textu sa učiteľ porozpráva so žiakmi o tom, či porozumeli rozdielu vo významoch slov *mala* a *malá*. Žiakov nesmie zabudnúť pochváliť za ich prácu.

Strana 48, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ doplniť do viet správne slovo podľa textu;
- ✓ nájsť informáciu priamo uvedenú v texte;
- ✓ dopísať správnu odpoveď podľa textu.

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Je dôležité, aby si časti viet dôkladne prečítali a správnu odpoveď našli v texte. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

Strana 48, HODINY

Žiak vie:

- ✓ povedať názov farby, v ktorom je hláska *I*.

Riešenie: biela, zelená, fialová, žltá

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

Didaktické hry

Bystré ušká

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si hlásky *I* v slove.

Postup: Učiteľ hovorí žiakom slová, najviac ich však musí byť s hláskou *I*. Žiaci slová počúvajú a ruku zdvihnú iba pri slove, v ktorom počuli danú hlásku. Učiteľ pochváli žiakov, že majú *bystré ušká*.

Tichá

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie hlásky *I* v slovách.

Postup: Žiaci sedia v laviciach a počúvajú otázky učiteľa. Odpovedajú na ne kývaním hlavy, nikto neodpovedá nahlas – preto sa hra volá *Tichá*. Učiteľ kladie otázky, napríklad: *Počujeme v slove lopta hlásku I na začiatku slova? Je v slove lavička hláska I na konci slova?*

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou *I*.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Učiteľ povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí. Učiteľ povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo s hláskou I*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Obmenou a sťažením hry môže byť zadanie podmienky pri tvorení slov iba s hláskou *I* vnútri slova.

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slabík.

Pomôcky: slabiky napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané všetky tvary známych slabík. Slabiky v každom riadku sú napísané inou farbou a v riadku sa neopakujú. Žiaci najskôr všetky slabiky prečítajú. Potom im učiteľ kladie rôzne otázky, napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, v ktorom riadku sa nachádza slabika lé napísaná písaným písmom? Koľkokrát je na tabuli napísaná slabika Ma tlačeným písmom? Na ktorom mieste v zelenom riadku je slabika, ktorú počujeme na začiatku slova lavica?*

Písanie I, L

Písanie, 2. zošit, strany 16 – 19

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 38 – 42

Pojmy:

malé písané I, veľké písané L

Ciele:

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;
- ✓ písať slabiky a slová s rovnomernými rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom;
- ✓ prepísať slabiky a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Strana 16

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno malé písané I;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena I.

Žiaci po rozcvičení ruky na úvodnej ilustrácii niekoľkokrát obtiahnu tvar malého písaného písmena I na obrázku, aby si precvičili postupnosť písania. Ďalej píšú v postupne zužujúcich sa riadkoch ceruzkou alebo perom podľa pokynov učiteľa. Pri nácviku písmena učiteľ upozorní žiakov na podobnosť písmena I s písmenom e, rozdiel je vo výške písmena. Začiatok a smer písania je naznačený šípku, nové písmená žiaci začínajú písať vždy od vyznačenej bodky.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môže byť zamerané na dodržiavanie primeranej výšky písmena I.

Strana 17

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slabiky a slová s novým písmenom;
- ✓ samostatne prepísať vetu podľa tlačenej predlohy.

Strana je zameraná na precvičenie písania malého písaného tvaru písmena I a jeho spojov s inými písmenami v slabike a slovách. Posledný riadok je určený na prepis vety s obrázkom. Pri písaní vlastných mien učiteľ zopakuje pravidlo o ich písaní veľkým začiatočným písmenom. Odporúčame žiakom pripomínať význam kontroly napísaných slabík, slov a viet.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame sa zamerať na dodržiavanie primeraných rozstupov slov vo vete.

Strana 18

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané L;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena L.

Na strane 18 sa žiaci naučia písať písmeno L. Keďže ide o náročnejší tvar, odporúčame venovať zvýšenú pozornosť prípravným cvičeniam na tabuli, v cvičnej písanke alebo na papieri. Tvar písmena na obrázku žiaci niekoľkokrát obtiahnu farbičkami. V prvom riadku je tvar predpísaný v zväčšenej

podobe a žiaci ho môžu písať ceruzkou. V ostatných riadkoch žiaci píšu perom. Dbáme na dodržanie správneho sklonu a šírky písmen.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame sa zamerať sa na dodržiavanie správneho sklonu písmen.

Strana 19

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slabiky a slová s novým písmenom;
- ✓ prepísať slabiky.

Prvý štvorriadkový blok je zameraný na precvičovanie písmen **I, L** a ich spojov v slabikách a v slove. Žiaci sa opäť stretávajú s písaním vlastného mena. V závere strany je prepis slabík. V spodnej časti je prázdny riadok. Podľa potreby môže slúžiť na precvičenie slabík alebo slov, ktoré žiakom robia problémy. Efektívnejšie ho však môžeme využiť na tvorivú prácu žiakov. Žiaci tvoria vetu zo slov, ktoré sa už naučili písať. Vetu môžu prípadne doplniť obrázkom. Pred písaním je potrebné zopakovať pravidlá o písaní viet (veľké začiatkové písmeno, bodka za vetou). Voľný riadok môže učiteľ využiť aj na písanie slov podľa diktátu.

Sebahodnotenie

Keďže s takýmto typom cvičenia sa žiaci stretávajú prvýkrát, odporúčame sa v rámci sebahodnotenia zamerať sa najmä na zmysluplnosť napísanej vety.

Hlásky a písmená i, l, í, í

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 49 – 51

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 43 – 45

Pojmy:

hláska i a písmeno l, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok; slabika, slovo, veta

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena *l*;
- ✓ identifikovať hlásku *i* v slovách;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *i* v slove;
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen;
- ✓ čítať slovo s jednou slabikou;
- ✓ čítať slovo s dvomi slabikami;
- ✓ samostatne čítať vety;
- ✓ čítať s porozumením;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu

Vyvodenie hlások a písmen i, l, í, í

Nápovedným obrázkom pri písmene *l* je *ihla*. Prvú hlásku tohto slova sa žiaci naučili určiť už v prípravnom období. Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zvážení učiteľa, či ju zaradiť do vyučovania v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť. Prednes básne môžu stvárniť pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i tlačené tvary nového písmena. Na precvičenie určovania prvej hlásky v slove odporúčame častejšie zaradiť na vyučovanie didaktické hry a rozširujúce úlohy zamerané na fonematické uvedomovanie si novej hlásky v slovách.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena *l* (malé tlačené i, veľké tlačené i, malé písané i, veľké písané i), žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 49, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku *i* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *i* na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je prváčka Zuzka so svojou mamou. Mama prišívá mackovi odtrhnuté uško. Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom o šetrnom zaobchádzaní s hračkami, o vzájomnej pomoci medzi členmi rodiny... Po rozhovore dáme žiakom čas na pozorovanie ilustrácie.

V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov. Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame, aby sa žiaci zamerali na detaily a hľadanie častí ilustrácie, kde sú znázornené predmety a ľudia, v pomenovaní ktorých je hláska *i*. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Žiaci by mali samostatne povedať 5 jednoduchých viet o ilustrácii. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať pri zašívaní mackovho uška, prípadne predtým. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov.

V rámci ilustrácie sú tri nevyfarbené obrázky: *ihla*, *bábika*, (*mackove*) *uši*. Odporúčame, aby ich žiaci pomenovali, povedali po slabikách a určili, či v počujú v každom slove hlásku *i*. Potom určia, na ktorom mieste v slove počujú novú hlásku (určia pozíciu hlásky v slove): na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Žiaci povedia slovo znázornené na obrázku a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky *i* v slove. Nevyfarbené predmety na ilustrácii môžu vyfarbiť.

Riešenie: V slove *ihla* počujeme hlásku *i* na začiatku slova, hlásku je znázornená prvým rámečkom. V slove *bábika* počujeme hlásku *i* vnútri slova, hlásku je znázornená druhým rámečkom. V slove *uši* počujeme hlásku *i* na konci slova, hlásku je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *i* na začiatku slova: *ihla*, *ihly*, *ihelník*;
- slová s hláskou *i* vnútri slova: *niť*, *nožnice*, *bábika*, *handrička*;
- slová s hláskou *i* na konci slova: *uši*, *oči*.

Poznámka: V slove *okuliare* môžu žiaci počuť hlásku *i* v dvojhláske *ia*. Ak sa takáto situácia vyskytne, vysvetlíme im, že *i* sa niekedy vyskytuje v reči spolu s hláskou *a* a potom tvoria dvojicu, o ktorej sa budú učiť neskôr.

Strana 49, čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slabiky s novým písmenom;
- ✓ prečítať slová s novým písmenom.

Čítanie slabík s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri, kde sú napísané slabiky s písmenami **m** a **M**. Slabiky *li*, *Li* sú vynechané zámerne, v slovenčine je ich výslovnosť mäkká. Po zvládnutí čítania slabík žiaci čítajú slová. Slabika s novým písmenom je farebne odlíšená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Slabiky a slová sú napísané v žltom pásiku ako nové učivo. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte. Žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

Poznámka: Hláska *i* sa v slovenčine zapisuje dvomi písmenami: *i/y*. Na ilustrácii môžu žiaci hľadať aj pomenovania, v ktorých sa píše *y*, lebo z fonemického hľadiska nie je rozdiel vo výslovnosti oboch písmen, žiaci počujú hlásku *i* (nosy, ruky, vlasy...). V prípade, že to žiaci urobia, je potrebné vysvetliť im dvojakosť zápisu hlásky *i*.

Strana 49, čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Vety najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili, preto by im samostatné čítanie nových viet nemalo robiť problém. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Odporúčame dbať na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet.

Strana 49, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať slová napísané písaným písmom.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť i pocity pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Spôsob sebahodnotenia môže byť rôzny. Na začiatok odporúčame vyfarbovať dieliky ako body – čím lepšie sebahodnotenie, tým väčší počet vyfarbených dielikov včelieho plástu. V sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní nových slov.

Strana 50, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ identifikovať v texte písmená **I** a **I** (*el*) v tlačenej podobe.

Úloha je vhodná na rozlišovanie tvarov písmena veľkého **I** a malého **I** (*el*), ktoré sa v tlačenej podobe veľmi podobajú. Učiteľ prečíta žiakom všetky slová, sú to názvy ovocia a zeleniny. Žiaci slová nemusia vedieť prečítať, značia v nich písmená podľa zadania. Rozširujúcou aktivitou môže byť prečítanie alebo vyznačenie iných známych písmen v slovách. Úloha je vhodná na samostatnú prácu.

Strana 50, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ čítať známe slová v tlačenej i písanej podobe;
- ✓ priradiť dvojicu tlačeného a písaného tvaru toho istého slova;
- ✓ určiť počet písmen v slove.

Žiaci najskôr prečítajú všetky slová v tlačenej i písanej podobe. Pri tvorení dvojíc slov a ich následnom vyfarbovaní odporúčame striedať farby, aby si žiaci ľahšie skontrolovali správnosť riešenia úlohy. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame orientáciu v texte, žiaci určia poradie daného slova v riadku.

Strana 50, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ identifikovať dané slovo v rade písmen.

Tento typ úlohy riešia žiaci po prvýkrát. Najskôr prečítajú slová v prvom stĺpci, aby vedeli, ktoré slová budú vyhľadávať. Úlohu odporúčame riešiť postupne po riadkoch. Učiteľ žiakom poradí, aby hľadali v rade písmen najskôr prvé písmeno slova z ľavého stĺpca, potom k nemu pridajú druhé písmeno slova a týmto spôsobom pokračovali so všetkými písmenami. Okrem tretieho slova by mali mať rozlíšené slovo od ostatných písmen v riadku po identifikácii prvej slabiky daného slova. Slovo farebne zakrúžkujú. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame tvorenie viet s danými slovami.

Strana 50, úloha 4

Žiak vie:

- ✓ prečítať slabiky;
- ✓ zložiť z danej dvojice slabík správne slovo;
- ✓ vytvorené slovo napísať;
- ✓ prečítať slovo s obrázkom ako slovné spojenie.

Učiteľ vysvetlí žiakom, že na farebných kartičkách sú napísané známe slová po slabikách, tie sa však „rozhádzali“. Žiaci skúšajú zložiť slovo zo slabík na kartičkách rovnakej farby. Každé slovo povedia nahlas a napíšu ho do pripraveného riadka. Nakoniec prečítajú napísané slovo spolu s obrázkom ako slovné spojenie.

Riešenie: malé auto, malá bábika

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 4.

Strana 51, čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 jednoduchých viet o ilustrácii;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ zameral pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Sú na nej dievčatá (Zuzka a Mila), ktoré sa hrajú s mačkou a mačiatkom. Žiaci tvoria vety, učiteľ im môže pomáhať otázkami. Práca s ilustráciou by mala smerovať k tomu, aby o nej žiaci vedeli samostatne vytvoriť 5 jednoduchých viet. Rozprávanie dáva priestor na plnenie afektívnych cieľov a na medzipredmetové vzťahy.

Na ilustráciu sa viaže text s jednoduchými vetami doplnený obrázkami. Je potrebné, aby učiteľ žiakom vyvodil čítanie nových slov v trenažéri ešte pred samotným čítaním textu žiakmi. Niektoré slová sú napísané veľkým začiatočným písmenom, hoci to nie sú vlastné mená. Je to preto, aby žiaci čítali rovnaký tvar slova ako je použitý v texte. Všetky slabiky s novým písmenom sú vyznačené farebne, aby sa slová žiakom čítali ľahšie.

Vety najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. Čítanie nových slov v texte si žiaci nacvičili v trenažéri, preto by čítanie žiakov malo byť plynulé hneď od začiatku nácviku čítania viet. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Učiteľ žiakov stále upozorňuje na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet.

Včielkina úloha je zameraná na určenie počtu slov v každej vete textu. Rozširujúcou úlohou môže byť podčiarknutie (iné vyznačenie) viet s rovnakým počtom slov.

Strana 51, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ prečítať vety;
- ✓ nájsť informáciu priamo uvedenú v texte.
- ✓ vyznačiť pravdivú vetu podľa textu.

Je dôležité, aby si žiaci obe vety dôkladne prečítali a porovnali s vetami v texte, aby vedeli určiť, ktorá je pravdivá. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie žiakov odporúčame zamerať na plynulosť čítania nových viet.

Didaktické hry

Tichá

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie hlásky *i* v slovách.

Postup: Žiaci sedia v laviciach a počúvajú otázky učiteľa. Odpovedajú na ne kývaním hlavy, nikto neodpovedá nahlas – preto sa hra volá *Tichá*. Učiteľ kladie otázky, napríklad: *Počujeme v slove ihla hlásku i vnútri slova? Je v slove macík hláska i?*

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou *I*.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Učiteľ povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí. Učiteľ povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí pocestuje vláčikom ten, kto povie slovo s hláskou I*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Obmenou a sťažením hry môže byť zadanie podmienky pri tvorení slov iba s hláskou *I* vnútri slova.

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slabík.

Pomôcky: slabiky napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané všetky tvary známych slabík. Slabiky v každom riadku sú napísané inou farbou a v riadku sa neopakujú. Žiaci najskôr všetky slabiky prečítajú. Potom im učiteľ kladie rôzne otázky, napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, v ktorom riadku sa nachádza slabika **mi** napísaná písaným písmom? Koľkokrát je na tabuli napísaná slabika **Ma** tlačným písmom? Na ktorom mieste v zelenom riadku je slabika, ktorú počujeme na začiatku mena Milica?*

Živé slová

Cieľ hry: Priradiť tlačný a písaný tvar toho istého slova.

Pomôcky: slová napísané na kartičkách, tlačný a písaný tvar každého slova

Postup: Učiteľ si vopred pripraví slová napísané na kartičkách, každé slovo je napísané písaným i tlačným písmom. Kartičky rozdá žiakom, žiaci najskôr prečítajú všetky slová. Potom učiteľ povie:

K tabuli príde dvojica slova, ktoré počujeme vo vete... (Např.: *Moja teta je milá*. Na kartičkách je napísané slovo *milá*. Žiaci, ktorí majú písaný alebo tlačný tvar tohto slova, prídu pred tabuľu. Ostatní žiaci slovo prečítajú a skontrolujú správnosť riešenia.)

Písanie i, l, í

Písanie, 2. zošit, strany 20 – 23

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 43 – 45

Pojmy:

malé písané i, veľké písané l, malé písané í

Ciele:

- ✓ napísať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;
- ✓ písať slabiky a slová s rovnomernými rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom;
- ✓ prepísať slabiky a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Strana 20

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno malé písané *i*;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena *í*.

Strana je zameraná na písanie písmena *i*. Po rozcvičení ruky si žiaci precvičia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku. Ide o pomerne jednoduchý tvar, no osobitnú pozornosť je potrebné venovať písaniu bodky. Učiteľ žiakom vysvetlí, v akej vzdialenosti a akým spôsobom sa bodka píše (priložením pera na papier).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce so stranou vypracujú sebahodnotenie, ktoré môže byť zamerané práve na správne písanie bodky.

Strana 21

Žiak vie:

- ✓ samostatne písať malé písané *i*;
- ✓ samostatne napísať slabiky a slová s novými písmenami;
- ✓ samostatne odpísať vetu podľa predlohy.

V prvom štvorriadkovom bloku si žiaci precvičujú písanie písmen *i, í* samostatne i v slabikách a v slovách. Učiteľ žiakov upozorní na správne písanie bodky a dĺžňa. V dolnej časti je veta určená na odpis. Žiaci vetu prečítajú a pokúsia sa vysvetliť rozdiel medzi podobne znejúcimi slovami *Milá* a *Mila* a zdôvodnia ich veľké začiatkové písmená. Posledný prázdny riadok je určený buď na precvičenie slabík, alebo slov, ktoré žiakom robia problémy, alebo na vytvorenie a napísanie novej vety. Ak žiaci vo vete použijú slovo, ktoré ešte nevedia napísať, môžu ho v zápise nahradiť obrázkom.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Ako kritérium hodnotenia môže byť správnosť písania bodky a dĺžňa.

Strana 22

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané **I**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena **I**.

Písanie tvaru písmena veľké písané **I** si žiaci nacvičia na celej strane. Najprv sa naučia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku farbičkami. Optimálnu veľkosť a rozstupy medzi písmenami uľahčujú žiakom bodky pod hornou linajkou v mieste, kde začínajú písať písmeno **I**. Tvar písmena **I** je jednoduchý, no pre žiakov môže byť náročnejšie dodržať správny sklon v sklonovej čiare a šírku horného záhybu a dolného oblúka.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame sa zamerať na správny sklon písmen.

Strana 23

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať známe písmená;
- ✓ pripojiť písmeno **m** k veľkému písanému **I**;
- ✓ samostatne napísať slová s novým písmenom;
- ✓ prepísať vetu.

V prvom štvorriadkovom bloku si žiaci precvičujú písmeno **I** a už skôr osvojené tvary písmen. Popri precvičení a fixácii nového tvaru si dôkladne uvedomia tvarové rozdiely medzi jednotlivými písmenami. V druhom bloku si žiaci precvičujú písanie slov a prepis vety. Opäť sa stretávajú s písaním vlastných mien, preto je potrebné zopakovať sa pravidlo o ich písaní. S menom *Ima* sa možno žiaci ešte nestretli, pretože ide o málo používané meno (niektoré kalendáre ho uvádzajú 14. 11. spolu s menom Irma). Pred jeho písaním je potrebné, aby učiteľ žiakom vysvetlil spôsob pripojenia písmena **m** k písmenu **I** (vratným ťahom, bez prerušenia písacieho pohybu, podobne ako v slabike ma).

Sebahodnotenie

V sebahodnotení odporúčame zamerať sa na správnosť prepísanej vety.

Hláska a písmená v, V

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 52 – 55

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 46 – 49

Pojmy:

hláska v a písmeno V, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok; slabika, slovo, veta

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **V**;
- ✓ identifikovať hlásku **v** v slovách;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **v** v slove;
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen;
- ✓ čítať slovo s jednou slabikou;
- ✓ čítať slovo s dvomi slabikami;
- ✓ samostatne čítať vety;
- ✓ čítať s porozumením;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu

Vyvodenie hlásky a písmen v, V

Nápovedným obrázkom pri písmene **V** je *vajičko*. Prvú hlásku tohto slova sa žiaci naučili určiť už v prípravnom období. Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zvážení učiteľa, či ju zaradiť na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť. Prednes básne môžu stvárniť pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i tlačené tvary nového písmena. Na precvičenie určovania prvej hlásky v slove odporúčame častejšie zaradiť na vyučovanie didaktické hry a rozširujúce úlohy zamerané na fonematické uvedomovanie si novej hlásky v slovách.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **V** (malé tlačené v, veľké tlačené v, malé písané v, veľké písané v), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na

rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 52, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku **v** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **v** na začiatku a vnútri slova.

Na ilustrácii je gazdovský dvor (možno u starých rodičov Zuzky na dedine), na ňom je Zuzka so svojou kamarátkou Evou. Eva má kvety, vije venček, Zuzka nesie vajíčka (viaže sa na motivačnú báseň). Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom o kamarátstve, pomoci, starostlivosti o domáce zvieratá... Po rozhovore dáme žiakom čas na pozorovanie ilustrácie. V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii sa žiaci zamerajú na detaily a hľadanie častí ilustrácie, kde sú znázornené predmety a zvieratá, v pomenovaní ktorých je hlásky **v**. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Žiaci by mali samostatne povedať 5 jednoduchých viet o ilustrácii. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať dievčatám alebo zvieratkám na gazdovskom dvore. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov.

Na ilustrácii sú dva nevyfarbené obrázky: *vedro* a *krava*. Nie je znázornený obrázok s hláskou **v** na konci slova, pretože tu dochádza k výslovnosti *v* ako *u*, hlásku **v** na konci slova nepočujeme.

Odporúčame, aby žiaci slová povedali po slabikách a určili, či počujú **v** v každom slove hlásku **v**. Potom určia, na ktorom mieste v slove novú hlásku počujú (určia pozíciu hlásky **v** v slove): na začiatku alebo vnútri slova. Grafické znázornenie pozície hlásky **v** v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. V treťom rámečku nie je vyfarbená žiadna časť – žiakom znova vysvetlíme prečo. Žiaci povedia slovo znázornené na obrázku a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky **v** v slove. Môžu vyfarbiť nevyfarbené predmety na ilustrácii.

Riešenie: V slove *vedro* počujeme hlásku **v** na začiatku slova, hlásky je znázornená prvým rámečkom. V slove *krava* počujeme hlásku **v** vnútri slova, hlásky je znázornená druhým rámečkom. Hlásku **v** nepočujeme na konci slov, mení sa na *u*, preto je posledný rámeček prázdny. Napríklad *páv*, *lev*, *krv*, *odev*...

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **v** na začiatku slova: *vedro*, *vajíčka*, *venček*, *vrkoč*, *vidly*;
- slová s hláskou **v** vnútri slova: *krava*, *sveter*, *nohavice*, *lavička*, *ovečka*.

Strana 52, čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slabiky s novým písmenom;
- ✓ prečítať slová s novým písmenom.

Čítanie slabík s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri, kde sú napísané slabiky s novým písmenom **V**. Po zvládnutí čítania slabík žiaci čítajú slová. V slovách je slabika s novým písmenom farebne odlíšená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Slabiky a slová sú napísané v žltom pásiku ako nové učivo. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu

v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

Strana 52, čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Vety najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažéra, ktoré si žiaci vopred precvičili, preto by im samostatné čítanie nových viet nemalo robiť problém. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Odporúčame dbať na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet, najmä poslednej opytovacej vety (otázky).

Strana 52, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať vetu napísanú písaným písmom.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť odpoveď na otázku podľa ilustrácie.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť i pocity pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Spôsob sebahodnotenia môže byť rôzny. V sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní viet so správnou intonáciou.

Strana 53, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa.

Ilustrácia je pokračovaním zo strany 52. Je na nej znázornená kamarátka Zuzky a Evy, volá sa Iva. V rukách drží misu a máva Zuzke. Aj v tejto časti ilustrácie sú domáce zvieratá. Žiaci vytvoria aspoň 5 viet o ilustrácii. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov.

Strana 53, čítanie slov a viet s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová s novým písmenom;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Čítanie slov s novým písmenom, ktoré budú použité vo vetách, žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. V slovách je slabika s novým písmenom farebne odlíšena. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Slabiky a slová sú napísané v žltom pásiku ako nové učivo.

Vety najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. Odporúčame dbať na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet, najmä otázok a poslednej, najdlhšej vety. V texte sa po prvýkrát vyskytuje čiarka. Žiakom predvedieme intonáciu

vety s čiarkou (zvýšenie tónu hlasu a malá pauza). Ako rozširujúcu aktivitu môžeme využiť orientáciu v texte, žiaci môžu hľadať a počítať slová, napr. *Eva, Máva, máva...*

Ako rozširujúcu aktivitu môžeme využiť orientáciu v texte, žiaci môžu hľadať a počítať slová, napr. *Eva, Máva, máva...*

Včielkina úloha je zameraná na porozumenie textu na 1. úrovni: vyhľadanie informácií priamo uvedených v texte. Riešením je posledná veta textu (*mávajú všetky dievčatá*).

Strana 53, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ vyhľadať informáciu priamo uvedenú v texte.

Úloha tohto typu je v šlabikári uvedená po prvýkrát. Pred jej riešením odporúčame opätovne prečítať so žiakmi celý text. Potom žiaci prečítajú slová napísané písaným písmom. Vysvetlíme im postup riešenia úlohy: žiaci si prečítajú najskôr prvé slovo *malá*, potom ho hľadajú v texte. Zistia, že v texte je použité slovo *malé*, preto slovo *malá* prečiarknu farbičkou. Takto pokračujú s každým slovom z úlohy. Učiteľ môže určiť skupinky žiakov, ktoré budú hľadať jednotlivé slová. Odporúčame slová prečiarkovať tenkou čiarou, aby zostali čitateľné. Úloha nie je vhodná na samostatnú prácu.

Riešenie: V texte neboli slová *malá, mami*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

Strana 54, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ pomenovať obrázky;
- ✓ určiť prvú hlásku v slove znázornenom na obrázku
- ✓ vyčleniť obrázky, ktoré do skupiny nepatria na základe sluchovej analýzy slov.

Žiaci najskôr spoločne pomenujú všetky obrázky, aby pracovali s rovnakými pomenovaniami. Pri každom pomenovaní povedia prvú hlásku slova. Tie, ktorá sa nezačínajú hláskou **v**, prečiarknu.

Riešenie: Prečiarknuť treba slová: *metla, lopta*.

Strana 54, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ rozlíšiť správny tvar písmena **V**.

Ako rozširujúcu aktivitu môžu žiaci určiť počet vyznačených tvarov.

Strana 54, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ určiť poslednú hlásku slova znázorneného na obrázku;
- ✓ napísať posledné písmeno slova.

Odporúčame pred riešením úlohy zopakovať so žiakmi určovanie poslednej hlásky slova na iných slovách, napríklad: *murári, pekári, lavička, dievčatá, chlapci...*

Riešenie: tenisti (i), muchotrávka (a), lyžica (a), futbalisti (i)

Ako rozširujúcu úlohu odporúčame tvorenie viet s danými slovami.

Strana 54, úloha 4

Žiak vie:

- ✓ prečítať slabiky;
- ✓ napísať danú slabiku písaným písmom;
- ✓ určiť prvú slabiku slov znázornených na obrázkoch;
- ✓ priradiť prvú slabiku slova znázorneného na obrázku.

Učiteľ vysvetlí žiakom postup riešenia úlohy: najskôr spojiť farebnou čiarou tlačенú slabiku s rámčekom, do ktorého budú písať jej písanú podobu. Potom spoja napísanú slabiku s obrázkom, názov ktorého sa začína danou slabikou. Pri riešení úlohy môže učiteľ postupovať dvomi spôsobmi:

- a) spojiť tlačенú slabiku s rámčekom, napísať ju a zároveň spojiť so správnym obrázkom;
- b) najskôr spojiť a dopísať všetky slabiky, potom ich znova prečítať a priradiť k správnym obrázkom.

Predpokladaná odpoveď na *včielkinu otázku* je, že žiaci budú spájať slabiky so správnym obrázkom podľa prvej slabiky slova znázorneného na obrázku.

Riešenie: vá – váza, ve – vejár, ví – víla

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať tiež na úspešnosť pri riešení úlohy 4.

Strana 55, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ určiť prvú slabiku slova znázorneného na obrázku;
- ✓ napísať prvú slabiku slova znázorneného na obrázku veľkými tlačenými písmenami;
- ✓ vyznačiť slová, ktoré sa začínajú rovnakou slabikou.

Tento typ úlohy žiaci riešili prvýkrát pri písmene *L* na strane 46. Odporúčame obrázky pomenovať spoločne, aby sme mali istotu, že všetci žiaci pracujú s rovnakými slovami (*veniec, váha, varecha, misa, mixér, vaňa, veverička, váza*). Pri riešení úlohy môžeme postupovať dvomi spôsobmi. Prvým je, že žiaci najskôr dopíšu prvé slabiky slov a potom vyznačia rovnakou farbou trojuholníky pri slovách, ktoré sa začínajú rovnakou slabikou. Druhý spôsob je, že žiaci najskôr vyznačia trojuholníky pri obrázkoch, názvy ktorých sa začínajú rovnakou slabikou a potom slabiky samostatne dopíšu. Predpokladáme, že druhý spôsob je ľahší, pretože žiaci píšu rovnaké slabiky k rovnakým trojuholníkom a už nemusia určovať prvú slabiku každého slova. Závisí od učiteľa, ktorý spôsob si zvolí vzhľadom na podmienky v svojej triede. Rozširujúcou aktivitou je tvorenie viet s danými slovami.

Strana 55, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ pomenovať činnosť alebo osobu znázornenú na obrázku;
- ✓ prečítať ponuku slov;
- ✓ priradiť správne slovo k obrázku
- ✓ určiť počet písmen v slove.

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Najskôr pomenujú obrázky a prečítajú slová pri každom z nich. Pri obrázku dievčaťa je znázornená činnosť – odporúčame vysvetliť žiakom význam oboch slov a znázorniť ich pohybom. Slovo *vila* pri obrázku *víly* odporúčame vysvetliť ako *dom, stavba*.

Riešenie: máva, víla

Strana 55, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ prečítať vety;
- ✓ prepojiť informáciu priamo uvedenú v texte s obrázkom;
- ✓ vyznačiť vety patriace k obrázkom.

Je dôležité, aby si žiaci všetky vety dôkladne prečítali a porovnali ich so situáciami znázornenými na obrázkoch. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

Riešenie: Víla Ima má venček. Iva máva Eve.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení žiakov odporúčame zamerať sa na správne riešenie úlohy 1.

Didaktické hry

Bystré ušká

Cieľ hry: Precvičiť sluchovú analýzu slov, určiť novú hlásku v slove.

Postup: Žiaci sedia v laviciach alebo na inom mieste v triede tak, aby učiteľ videl na každého žiaka.

Povie pokyn: *Ak počujete v vnútri slova, zdvihnite ruku!* Potom žiakom hovorí rôzne slová, v ktorých sa hlásky nachádzajú v rôznych pozíciách, najmä však vnútri slova. Žiaci reagujú podľa toho, či počujú danú hlásku vnútri slova – zdvihnú ruku iba pri slove, v ktorom počuli danú hlásku. Po osvojení si pravidiel hry môžu slová vymýšľať aj žiaci (nahradia učiteľa).

Drep – skok

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si danej hlásky v slove.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo drep. Učiteľ hovorí slová. Keď povie slovo, v ktorom je hlásky **v**, žiaci urobia drep. Keď povie slovo, v ktorom nie je hlásky **v**, žiaci vyskočia.

Návrh na slová: varecha, vidlička, noviny, tovar, dvere, oblok, tabuľa, trieda, škola, vaňa, veвериčka, metla, vedro, lopta, váha, váza, lyžica...

Rybník

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slov.

Pomôcky: Kartičky so známymi slovami, pričom každé slovo je napísané inou farbou a rozstrihané na jednotlivé písmená.

Postup: Na spodnú časť magnetickej tabule nakreslíme rybník (modrý ovál), pripevníme doň kartičky so známymi slovami (*mama, máva, máme, malá, malé, láme, víla...*). Každé slovo je napísané inou farbou a rozstrihané na jednotlivé písmená. Nad rybníkom sú slová napísané písaným písmom. Žiaci vyberú písmená z rybníka podľa farby, zostavia z nich slovo a pripnú ho na magnetickej tabuľu vedľa písaného tvaru slova nad rybníkom.

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slov.

Pomôcky: slová napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané známe slová. Slová v každom riadku sú napísané inou farbou a v riadku sa neopakujú. Žiaci najskôr všetky slová prečítajú. Potom im učiteľ kladie rôzne otázky.

Napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, v ktorom riadku sa nachádza slovo **máva**? V ktorom riadku je slovo, ktoré počujeme vo vete: „Iva má **malé** mačiatko.“?*

Živé slová

Cieľ hry: Priradiť tlačenej a písanej tvar toho istého slova.

Pomôcky: slová napísané na kartičkách, tlačenej a písanej tvar každého slova

Postup: Učiteľ si vopred pripraví slová napísané na kartičkách, každé slovo je napísané písaným i tlačeným písmom. Kartičky rozdá žiakom, žiaci najskôr prečítajú všetky slová. Potom učiteľ povie: *Ku tabuli príde dvojica slova, ktoré počujeme vo vete...* (Např.: *Malá Táňa máva mame*. Na kartičkách je napísané slovo *máva*. Žiaci, ktorí majú písaný alebo tlačený tvar tohto slova, prídu pred tabuľu. Ostatní žiaci slovo prečítajú a skontrolujú správnosť riešenia.)

Čierny Peter

Cieľ hry: Pozorne sledovať čítaný text a rozlišovať jednotlivé vety.

Pomôcky: šlabikár (iný text)

Postup: Učiteľ sa vopred dohodne so žiakmi, koľko viet bude každý čítať (zo začiatku je vhodné čítať iba jednu vetu), a určí poradie čítajúcich (např. postupne ako sedia za sebou). Potom žiaci samostatne čítajú vety zo šlabikára na strane 52 alebo 53. Kto sa „stratí“ pri čítaní viet, je *Čierny Peter*. Spolužiaci mu ukážu, ktorú vetu má prečítať. Pri hre je dôležité, aby každý čítal aspoň dvakrát. Tak dáme šancu každému zažiť pocit úspechu a radosti z čítania.

Písanie v, V

Písanie, 2. zošit, strany 24 – 27

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 46 – 49

Pojmy:

malé písané v, veľké písané V

Ciele:

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;
- ✓ písať slabiky a slová s rovnomernými rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom;
- ✓ prepísať slabiky a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Strana 24

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno malé písané **v**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena **V**.

Strana je zameraná na písanie malého písaného **v**. Je to pomerne jednoduchý tvar, napriek tomu je potrebné opísať žiakom postupnosť pri jeho písaní. Žiaci si po rozcvičení ruky precvičia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku. Ďalej píšú **v** postupne sa zužujúcich riadkoch.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce so stranou vypracujú sebahodnotenie, ktoré môže byť zamerané na dodržiavanie správneho sklonu písmen.

Strana 25

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slabiky a slová s novým písmenom;

- ✓ písať spoje medzi písmenom **v** a známymi písmenami;
- ✓ samostatne prepísať slová podľa tlačenej predlohy.

Na tejto strane sa žiaci naučia správne pripájať písmená *i, e, a, l* k malému písanému **v**. Keďže pri písmenách *i, e, l* dochádza k skrakovaniu časti týchto písmen, je potrebné postup pripájania dôkladne vysvetliť a precvičiť na tabuli, v cvičnej písanke alebo na papieri. V druhej časti píše žiaci aj vlastné mená, takže si zopakujú pravidlo o ich písaní. V poslednom riadku je prepis slov.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa pokynov učiteľa. Ako kritérium hodnotenia môže byť správnosť spojov písmena **v**.

Strana 26

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané **V**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny zväčšený tvar písmena **V**.

Strana je zameraná na písanie tvaru písmena **V**. Pred písaním žiaci porovnávajú tvary veľkého a malého písmena **v** a určia rozdiely. Po rozcvičení ruky na úvodnej ilustrácii si žiaci precvičia postupnosť písania obtiahnutím písmena na obrázku. Pri písaní v postupne sa zužujúcich riadkoch im uľahčujú dodržiavanie správnych rozstupov medzi písmenami bodky pod hornou linkou v mieste, kde začínajú písať.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame sa zamerať na správnu šírku písmen.

Strana 27

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať známe slabiky;
- ✓ písať správne pripojenie medzi písmenom **V** a známymi písmenami;
- ✓ samostatne napísať slovo a vetu s novým písmenom;
- ✓ prepísať vetu.

Prvá časť strany je venovaná najmä slabikám s písmenom **V**. Tu sa žiaci prvýkrát stretávajú s možnosťou porušenia jednoznačnosti písaného písma. Je potrebné, aby učiteľ tento jav žiakom vysvetlil. V slabike **Va** sa nachádza pripájacia čiara, ktorá nepatrí k žiadnemu tvaru písmen. V druhej časti strany žiaci vetu odpíšu a prepíšu.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce vypracujú sebahodnotenie podľa pokynov učiteľa. Kritériom môže byť úspešnosť pri odpise a prepise viet